

Extras din PAMANTUL STRAMOSESC Vol. 4

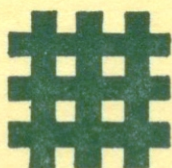
Director: D. Gazdaru

STELIAN STANICEL

LÂNGĂ CĂPITAN

1. AMINTIRI ȘI INVĂȚĂMINTE DIN BIROUL LUI

2. PORTRETUL CĂPITANULUI

BUENOS AIRES - ARGENTINA

(1407) MARIANO ACOSTA 81, 1º E

1978

Director: D. Gazdaru

I. AMINTIRI ȘI ÎNVĂȚĂMINTE DIN BIROUL SĂU 3

Noți introductivă 5

Primele trăiri patriotice STELIAN STANICEL 5

Visita la Sighișoara a studentului S. Stanicel din Iași (1929) 6

O Viață de Cruce la liceu 8

Intâlnirea cu 7

A doua întâlnire 9

Alăturarea pe 9

Cum își va 10

Capitanul 10

La Școala Militară 11

În tabăra de Camp 11

Norme speciale în tabăra, în CȘC și în PL 13

Cum am ajuns să lucrez în biroul Capitanului 15

Secția M.L. și biroul Capitanului 16

Correspondența "presidențială" Românilor din străinătate 17

Câteva episoade interesante 18

Decretul în plasa, în 1939 și 1947 19

Asociația "Prietenii Legiunii" 20

Căpata legiunii și foștii militari 20

Victoriu Alexandru Buzorub 21

Alte figuri și episoade 21

O schimbă legionară pe frontul 22

Întâlniri la Moța și Marin 23

Cu cine se consulta Capitanul 25

Succesurile la conducerea M.L. 27

Generalul Gustavescu Grănciulescu 28

Arșavatul Rosenthal 29

Căzeturile franceze 29

Capitanul și Iuliu Maniu 30

Animul dela procesul din Iorga 32

II. PORTRETUL CAPITANULUI 34

Episodul de la 34

Caracterizarea Capitanului 37

Caracterizarea Capitanului 38

Caracterizarea Capitanului 38

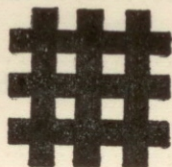
Caracterizarea Capitanului de 38

Încheiere 39

LÂNGĂ CĂPITAN

I. AMINTIRI ȘI ÎNVĂȚĂMINTE DIN BIROUL LUI

2. PORTRETUL CĂPITANULUI

BUENOS AIRES - ARGENTINA

(1407) MARIANO ACOSTA 81, 1º E

1978

CUPRINSUL

1. AMINTIRI ȘI ÎNVAȚAMINTE DIN BIROUL LUI	5
Notă introductivă	5
Primele trăiri patriotice	5
Vizita la Sighișoara a studentului E. Stoenescu dela Iași (1929) ..	6
O Frăție de Cruce la liceu	6
Întâlnirea cu Căpitanul	7
A doua întâlnire	9
Atacurile presei din Sărindar	9
Cum își redacta Căpitanul manifestele	10
Căpitanul în Parlamentul din 1932	10
La Școala Militară	11
În tabăra dela Carmen Sylva	11
Norme fixate la tabără, în CȘC și în PL	13
Cum am ajuns să lucrez în biroul Căpitanului	15
Sediul M.L. și biroul Căpitanului	16
Corespondența "confidențială". Romantismul unei doamne	17
Câteva episoade interesante	18
Decemvirii la Jilava, în 1936 și 1937	19
Asociația "Prietenii Legiunii"	20
Corpul legionar al foștilor militari	20
Pictorul Alexandru Basarab	21
Alte figuri și episoade	21
O echipă legionară pe frontul din Spania	22
Jertfa lui Moța și Marin	23
Cu cine se consulta Căpitanul	25
Sucesiunea la conducerea Mișcării	27
Generalul Cantacuzino Grănicerul	28
Avocatul Rosenthal	29
Gazetarii francezi	29
Căpitanul și Iuliu Maniu	30
Amintiri dela procesul cu Iorga	32
2. PORTRETUL CĂPITANULUI	34
Fotografia Căpitanului	34
Caracterizarea Căpitanului de Puiu Gârcineanu	37
Caracterizarea Căpitanului de Ion Banea	38
Caracterizarea Căpitanului de Iordache Nicoară	38
Caracterizarea Căpitanului de Gh. Racoveanu	38
Incheiere	39

1

AMINTIRI ȘI ÎNVĂȚĂMINTE DIN BIROUL LUI

Nota introductivă

Cele ce urmează sunt numai frânturi din intensa mea experiență personală trăită în strânsă apropiere de Corneliu Zelea Codreanu, creatorul și "Căpitanul" Mișcării Legionare. Multe din faptele, întâmplările și învățămintele relatate episodice acuma s'au desfășurat aveau în biroul lui. Am fost martorul direct al lor. Inchizând acum ochii în afară și deschizându-i înlăuntru —cum spune Eminescu în Scrisoarea III— pentru a contempla apariția Căpitanului pe orizontul Nearului Românesc, văd strălucitoarele litere de aur cu care istoria l-a înscris în analele naționalismului românesc, proiectându-l, câtu-i zarea, dincolo de granițele noastre, ca model de luptător. Sî fără frică, și fără reproș. Plămădit în aluatul pământului românesc, s'a ivit precum un stejar, cu rădăcini înfipte atât de adânc în destinul etnic al Românismului încât nici oamenii și nici vremurile nu-l vor mai putea doborî ori desrădăcina. Până la urmă Patria liberă se va îndruma tot spre El. Învățătura lui îi va fi îndreptar în restriști și peste veacuri.

Vorba, gesturile și scrisul lui mi-au fost permanent prezente și m'au călăuzit în așternerea acestor modeste și fugare note.

Primele trăiri patriotice

Încă din clasa a 5-a de liceu, profesorul nostru de limba română, Horia Teculescu, director al Liceului "Principele Nicolae" din Sighișoara, mă puneă să recitez poezii patriotice la serbările naționale: versuri ale marilor noștri poeți ca Vasile Alecsandri, Mihail Eminescu, Octavian Goga, etc. Pe măsură ce le învățam spre recitare și le înțelegeam sensul, re trăiam tot mai mult frământările și suferințele neamului nostru. Așa am primit botezul primelor trăiri patriotice.

Vizita la Sighișoara a studentului E. Stoenescu dela Iași (1929)

În anul 1929 a sosit la noi, în vizită, studentul dela Iași, Emil Stoenescu, care ne-a povestit despre lupta studenților din Centrele Universitare și despre începutul de organizare sub conducerea lui Corneliu Zelea Codreanu și sub steagul Legiunii Arhanghelul Mihail. Povestirile acestui student, citirea scrisorilor dela studenții închiși la Văcărești, lectura diverselor manifeste răspândite în țară, ne-au determinat, pe mine și pe colegul meu de clasă Eugen Bârsan, precum și pe alți elevi, să ne legăm prin jurământ și să promitem lui Stoenescu că ne vom organiza în Frății de Cruce. Urma să primim instrucțiuni de organizare dela Ion Banea, care se găsea la Iași, iar dela Ionel Moța să ni se trimită din Orăștie literatură și material instructiv.

Vizita lui Emil Stoenescu a fost o adevărată binecuvântare pentru noi. În inimele noastre de elevi tineri s' au revărsat, ca un val binefăcător, preocupări noi, destinate să ne înobileze sufletul și să ne deschidă drumul unei lupte care nu se va termina decât la sfârșitul vieții. De acum știam că cineva poartă steagul unui neam care vroia dreptate și onoare în țara lui. Eram mândri și fericiți că putem fi și noi ostași ai acestei lupte.

O Frăție de Cruce la liceu

Activitatea noastră s'a desfășurat cu repeziciune. Am înființat Frăția de Cruce "Corneliu Zelea Codreanu", având drept scop educația națională printre elevii de liceu. Sedințele noastre se țineau în secret. Citeam din scriitorii promotori ai naționalismului românesc: *Naționalitatea în artă* de A. C. Cuza, scrierile Profesorului Cătuneanu dela Universitatea din Cluj, *Protocoalele Înțelepților Sionului* de Ion Moța, reviste anticomuniste și antimasonice, opere din literatura care demasca pericolul jidovesc pe plan național și internațional. Ne-am documentat asupra activității nefaste a politicianilor români corupți care căutau să se îmbogățească pe spinarea unui neam sărăcit. Am început a cunoaște drama socială a țăranilor și a lucrătorilor dela orașe, a negustorilor, meseriașilor și intelectualilor, săraci în țară bogată, într'o țară în care jidanii și politicienii jefuiau ca în codru, fără ca să-i poată trage nimeni la răspundere.

Deseori, în uniformă de cercetași, mergeam în pădure, departe de mulțime, ca să învățăm cântecele studențești. Ne impresiona în mod special:

Studenți creștini din România Mare,
Sembracă'n doliu Neamul Românesc.

Jidanii ne sugrumă Națiunea
Si-avutul țării noastre-l jefuesc.
Din' nepăsare azi să ne trezim...

Asemenea preocupări, care depășeau vârsta noastră și ne situau în afara simplelor obligații școlare, ne făceau fericiți. Știam, sau numai presimțeam la acea fragedă vârstă, că există probleme naționale pe care nu le sezișau ceilalți colegi și nici chiar alții ceva mai mari decât noi. Eram conștienți că, odată ajunși pe băncile Universităților, se va deștepta în noi dorința de a aduce aportul nostru la lupta pentru eliberarea Neamului din durerile, din umilința și din sărăcia materială în care se sbătea.

Întâlnirea cu Căpitanul

În săptămâna Paștilor din 1930 am plecat spre București cu dorința să-l văd pe Corneliu Zelea Codreanu. După aproape un an dela botezul în credința lui, mergeam, cu inima plină de emoții, să-l văd pe acela care mai târziu va deveni Căpitanul Neamului și Destinului Românesc.

Duceam cu mine salutul și devotamentul celorlalți camarazi din Frăția de Cruce și o mică sumă de bani pentru ajutorarea luptei. Ajuns la Centrul Studențesc, adăpostit în Căminul Studenților dela Medicină, de pe Splaiul Independenței, am dat de Traian Cotigă, pe acea vreme Vice-Președinte al Centrului Studențesc din București. Mi-a spus că, de vreau să-l văd pe Corneliu Codreanu, singura soluție e să mă duc la tribunal, unde e avocat apărător în procesul studentului Beza. Cum nu intrasem niciodată în palatul justiției, m'am așezat în fața intrării principale pe unde intra și ieșea toată lumea. Cu ochii pironiți am așteptat până a început ploaia. M'am adăpostit sub umbrarul de peste drum de intrare. Așteptarea mi se păru o veșnicie, iar ploaia nu mai înceta. Nu știu cât a trecut, dar la un moment dat am văzut cum o mulțime de bărbați se îngrămădeau la ieșire. În mijlocul lor a apărut un bărbat înalt, îmbrăcat în glugă moldovenească și pălărie neagră cu boruri largi. L-am recunoscut imediat. Era cel pe care îl știam din fotografii. Ploua și mai tare ca înainte. Mi-a fost teamă să nu se urce într'o mașină și să-l pierd. Spre surprinderea mea îl văd cum înfruntă ploaia. Singur. Niciunul din grămada aceia care-l însoțise n'a avut curajul să-l urmeze prin ploaie. A pornit singur spre podul Elefterie. De bucurie mi se părea că cerul se învârte în jurul meu. Am pornit după el. L-am ajuns pe pod.

—Domnule Codreanu, eu sunt elevul Stelian Stănicel dela Liceul "Principele Nicolae" din Sighișoara. Vin din partea Frăției de Cruce să vă dau raportul despre activitatea noastră și o mică sumă de bani strânsă de noi.

S'a uitat drept în ochii mei, mi-a întins mâna și cu fața inseninată mi-a spus:

—Stiu de voi, bine ai venit, hai să ne adăpostim de oloaie.

Cu pașii grăbiți am trecut podul și am intrat într'un mic restaurant. Ne-am scuturat de apă și ne-am așezat la o măsuță liberă de două persoane. Proprietarul restaurantului s'a apropiat de masa noastră și adresându-se:

—Cu ce să vă servesc, Domnule Codreanu?

—Dă-ne ceva de post.

În jurul nostru erau zeci de clienți care se uitau spre noi. Mă simțeam mic și pierdut în fața lui. Incet, încet, am început să-mi adun firea și să simt că stau de verbă cu un prietern pe care îl cunosc de multă vreme. M'a întrebat de Sighișoara, de viața Românilor din oraș, de viața noastră de școală, de profesorii pe care îi avem, de doctorul Ghizdavu, luptător din generația dela 1922 și de Frăția noastră de Cruce.

În timp ce mâncam, și după aceea, mi-a vorbit despre rostul Frățiilor de Cruce, de educația națională pe care trebuie să ne-o însușim de pe băncile liceului, să fim primii la carte și purtare, să fim pregătiți pentru ziua când vom intra pe băncile Universității.

—Tara are nevoie de o generație de oameni tineri, de o mare curățenie sufletească, de mare credință în Dumnezeu, harnici, muncitori, care cu brațele și cu mintea lor să facă o țară nouă. O generație de oameni cinstiți și corecți care să poată înlocui generația de astăzi a politicianilor corupți și vânzuți intereselor străine. E păcat să permitem ca țara și neamul nostru, precum și jertfele strămoșilor și mormintele lor, să fie batjocurite de o ceată de netrebnici. Nu va fi ușor, pentru că dușmanii sunt puternici și organizați. Va trebui să suferim, dar cu voia lui Dumnezeu o să biruim.

Ne-am despărțit în fața restaurantului. Mi-a urat drum bun și multă sănătate camarazilor din Sighișoara.

Am plecat spre gara de Nord, fericit că l-am văzut și l-am cunoscut. În zilele ce au trecut mi-am făcut zeci de jurăminte pe care le păstrez și astăzi, după 45 de ani. N'a fost zi de atunci și până acum și nici va fi până la sfârșitul zilelor mele ca figura lui să nu o am permanent prezentă în inima și mintea mea. Căpitanul e mereu cu mine. În gândurile și faptele mele. Mă întreb și astăzi, care suflet de Român, tânăr sau bătrân, nu s'a cutremurat și nu se va cutremura citind chiar și numai o frântură din acel manifest lansat de Căpitan în anul 1930:

Scriți pe steagurile voastre: Străinii ne-au copleșit, presa înstrăinată ne otrăvește, politicianismul ne omoară. Sunați din trâmbițe alarma. Sunați din toate puterile. În clipa când dușmanii ne cotropesc și politicienii ne vând, Români, strigați cu înfrigurare ca pe potecile munților în ceasurile de furtună: Patria! Patria! Patria!

A doua întâlnire

În vara anului 1931 am terminat liceul din Sighișoara. M'am despărțit de camarazi și m'am mutat în București, unde erau părinții, trei frați și două surori, unii încă pe băncile Universității.

Prin luna August l-am văzut pe Căpitan urcându-se într'un tramvai. Am alergat după el și m'am urcat în urma lui. Era pe bulevardul Elisabeta. M'a recunoscut dela întâlnirea cu un an înainte la tribunal. M'a întrebat ce fac în București. I-am spus că mă înscriu în toamnă student la Facultatea de Drept, și că sunt împreună cu toată familia în București. M'a întrebat câți suntem, ce face tata și ceilalți și cum o ducem. Apoi m'a sfătuit ca îndată ce mă înscriu la Facultate să iau legătura cu Andrei Ionescu și cu Traian Cotigă care erau șefii studenților legionari. Ei sunt aceia care duc lupta în București pentru câștigarea spre Legiune a studențimii. La despărțire mi-a spus: "De acum o să ne vedem mai des, deoarece Capitala o să fie a doua reședință a mea și centrul de luptă o să fie mutat dela Iași la București". M'am dat jos din tramvai, iar el a continuat drumul spre șoseaua Stefan cel Mare. În minutele scurte cât am stat în tramvai lumea din jur se uita la el cu admirație și respect. Toți îl cunoșteau. Chiar dacă cineva nu știa întreba pe vecinul de alături.

Atacurile presei din Sărindar

În toamna anului 1931 eram student la Drept în București. Sediul Legiunii Arhanghelul Mihail era pe șoseaua Stefan cel Mare. În vremea aceea presa judovească din Sărindar, *Adevărul* și *Dimineața*, începuse o serie de atacuri murdare, obraznice și insultătoare la adresa studențimii creștine și a conducătorilor ei. Nu-l cruța nici pe Corneliu Codreanu: *huligani, antisemiți, borfași, neisprăviți*, etc. Campania aceasta dura de câteva zile.

Căpitanul a invitat la sediu pe Andrei Ionescu, Traian Cotigă, Prof. Dragoș Protopopescu și pe alții de care nu-mi aduc aminte. În total vreo 15 persoane. La insistența lui Traian Cotigă m'am dus și eu. Mai târziu mi-a părut bine că am fost de față, pentru că am descoperit ceva foarte important, care s'a adevărit mai târziu: ușurința cu care scria Căpitanul. Au fost atunci discuții asupra ce trebuie făcut. Eu stăteam într'un colț: eram cel mai tânăr. Nici nu îndrăzneam să deschid gura. S'a căzut de acord să se facă un manifest de protest și demascare a presei jidovești, care să fie tipărit de Ion Copuzeanu, tipograful nostru, secret la vremea aceea, și care să fie distribuit de către studențime și afișat pe străzile Capitalei a doua zi. Odaia dela sediu nu era prea încă-

pătoare. În mijloc era o masă. Unii stăteau pe scaune, iar alții pe unde puteau. Masa era acoperită cu vreo 15 farfurii din care să mănânce cei de față mămăliga cu fasole, pregătite de doamna Codreanu.

Cum își redacta Căpitanul manifestele

Toți au fost de acord să se redacteze mai întâiu manifestul și apoi să ne așezăm la masă. Cum la acea masă nu era loc, Căpitanul s'a așezat la marginea ferestrei și a început să scrie. Ion Copuzeanu, din când în când, se apleca peste umărul Căpitanului să vadă ce și cum scrie. Lăsa impresia că vrea să-l ajute. Căpitanul i se adresează prietenește: "Lasă-mă să termin ce vreau să scriu și apoi puteți face corecturi sau adăogiri". Nimeni n'a avut nimic de zis și nici de adăogat. Manifestul se termina:

"Dacă ne mai insultați, să știți că nu va trece mult și o să vă sune și ceasul și scândura." A doua zi mii de exemplare au fost împărțite pe străzile Capitalei. Studențimea triumfa de bucurie, iar presa jidovească intrase în panică.

Căpitanul în Parlamentul din 1932

În toamna anului 1932 Căpitanul intra în Parlament pentru a doua oară, ca deputat, împreună cu alți patru: Ion Zelea Codreanu (tatăl Căpitanului), Nuțu Ieșanu, Mihail Stelescu și Ing. Blănaru, pe lista "Gruparea Corneliu Zelea Codreanu". Era ziua deschiderii Parlamentului, cu Partidul Național Tărănesc la putere și cu Vaida Voevod ca Prim-Ministru. Fiecare șef de partid sau de grupare politică trebuia să răspundă la așa zisul mesaj al Regelui, prezentând punctul de vedere și programul Partidului.

În ziua aceea m'am dus și eu împreună cu alți camarazi, să-l auzim pe Căpitan. Un deputat cuzist, Robu dela Cernăuți, ne-a dat bilete de intrare la galerie. A venit rândul Căpitanului să se urce la tribuna Parlamentului. Înalt, frumos, îmbrăcat în costum național, reprezenta gruparea politică Corneliu Zelea Codreanu, pentru că Garda de Fier fusese dizolvată de guvernul liberal. Într'o ținută impecabilă și cu o voce pătrunzătoare, a început să citească răspunsul la mesaj de pe notele ce le avea în mână, prezentând situația de mizerie prin care trece țărănul și muncitorul român, lipsa de conștiință a partidelor politice și a administrației. Când a ajuns la măsurile drastice pe care le sugera, pentru refacerea morală și economică a țării, toți deputații adversari nu l-au mai lăsat să vorbească. Au început să vocifereze și să bată cu palmele în pupitre. Noi dela galerie am rămas desgustați de atitudinea domnilor deputați. Ne-am dat seama că nu-l vor pe acest om ce vrea să-i învețe că țara nu se poate reface, moral și economic, printr'o democrație iresponsabilă, parazită și lipsită de senti-

mente românești. În vacarmul acela, Căpitanul a refuzat să mai vorbească, a întins stenografulor dela Cameră textul pentru a fi transcris în întregime în debaterile parlamentare și cu o voce puternică, care a acoperit vacarmul le-a spus: "Dacă Dumneavoastră nu vreți să ascultați și vocea tineretului, atunci vă asigur că Tara o să ne audă". S'a coborât dela tribună și s'a așezat pe scaunul rezervat grupării lui. Cum uzanța parlamentară nu permite ca șeful unei grupări sau al unui partid să fie întrerupt, a luat cuvântul în continuare tatăl Căpitanului care cu măiestria lui de orator a citit discursul Căpitanului, spre satisfacția noastră. A doua zi numai gazetele românești de dreapta au publicat textul în întregime.

La Școala Militară

Căpitanul îi îndemna pe legionari să facă stagiul militar la Școala de ofițeri de rezervă, pentruca să învețe mai multă disciplină și să-și însușească calitatea de a conduce și pe alții. În toamna anului 1935 am intrat la Școala de Artilerie din Craiova. Terminasem Facultatea și eram avocat în București. Acolo am întâlnit pe: Traian Puiu, Nicolae Roșulescu, Laurian Tâlnaru și pe alții ce-i cunoșteam din București. Încă din prima săptămână ne-am constituit în cuib legionar și ne-am dat silința să fim cei mai buni la carte și la purtare. Exemplu pe școală. Comandantul școalei și ofițerii ni se adresau câte odată cu: "Domnule elev-legionar". Când a apărut cartea Căpitanului "Pentru Legionari", prin luna Iunie 1936, am citit-o cu înfrigurare și a trecut din mână în mână, la elevi și la ofițeri.

În tabăra dela Carmen Sylva

În vacanța de vară, în loc să mergem la casele noastre, vreo 14 dintre noi, în uniforma școalei militare, am plecat în tabăra dela Carmen Sylva, unde era Căpitanul. Incolonați și cu cântecul legionar "Stefan Vodă al Moldovei", am coborât în tabără sub comanda lui Puiu Traian. În mijlocul taberei, lângă drapelul românesc care fâlfâia în adierea vântului, Traian Puiu a dat raportul:

—Trăiască Legiunea! Să trăiți Căpitane! Legionarii dela Școala Militară din Craiova se prezintă la datorie.

—Bine ați venit, răspunde Căpitanul și ne-a sfătuit să nu stăm prea mult la soare, în prima zi, ca să nu fim repartizați la "secția pârlitilor", unde, la umbră, se adăposteau cei care nu ascultasera și așteptau acolo până le trecea arsura pielii.

Aici în tabără toată lumea era împărțită în echipe, după vârstă. Unii scoteau blocuri mari de piatră din mare, alții cu ciocanele le spărgeau, după mărimi diferite, ca să fie întrebuințate la construcția bordeielor sau la pavarea drumurilor din tabără, ori la drumul ce lega tabăra cu satul Carmen Sylva. Am întâlnit aici legionari din toate părțile țării: profesori,

ingineri, studenți, muncitori, țărani, tineri și bătrâni. Aici i-am văzut spărgând piatră pe Ionel Moța, Vasile Marin, Generalul Cantacuzino-Grănicerul, Profesorul Ion Ionică, Crișu Axente, Ion Belgea, Iordache Nicoară, Vasile Christescu, Inginerul Gheorghe Clime, Ionel Trandafir și sute de alți legionari. Toți erau acolo să poată fi alături de Căpitan, să-l cunoască mai bine și într'o mare comunitate sufletească, să pregătească șantierul de mâine al țării întregi.

Căpitanul conducea toate operațiile. Dimineața, odată cu răsăritul soarelui, când goarna suna deșteptarea, ieșeau sutele de legionari și legionare din bordeie, afară la apel. Toată lumea se încolona, iar de deasupra, de pe faleză, dela o distanță de unde putea să-i cuprindă pe toți cu privirea, Căpitanul, prin fluerături scurte din buză, dădea comanda: prima fluerătură însemna: "Drepi". A doua: "Rupeți rândurile", a treia: "Drepi". Timp de 20 de minute acesta era primul exercițiu de dimineață, combinat cu mișcări de educație fizică. Apoi fiecare se spăla, se bărbieră și lucram până la ora opt, când suna goarna pentru dejun, pregătit de legionare, cu mămăliga, brânză, ceapă și usturoi. La masa dela amiază aveam ciorbă de cartofi cu legume și, câteodată, carne.

Peștele era prins de echipa specială de pescari care pleca în toiul nopții pe mare și se întorcea după răsăritul soarelui. Mămăliga se fierbea într'un ceain mare. Mestecatul ei îl făceau patru sau șase legionari voinici cu ajutorul unui scripete și al unei pârghii. Din mămăliga asta puteau să mănânce 400 de oameni odată. Brânza era adusă cu căruțele și dăruită de legionarii din Cadrilater, în frunte cu Bujgoli. Zarzavaturile veneau dela grădinile din apropiere, sau dela grădina cultivată de legionari în vecinătatea taberei. Bordeiele erau construite din piatră scoasă din mare, acoperite cu stof sau hârtie gudronată. Din iarba mării se făceau perne și saltele. Cei mai mulți legionari aduceau de acasă și câte o pătură pentru nopțile răco-roase. Seara, după apusul soarelui și după cină, cântam. Se țineau ședințele. Vorbea Ionel Moța, Generalul Cantacuzino, Căpitanul. La ora 10 seara suna stingerea. După ce tabăra era liniștită și obosită, se culca și Căpitanul. Intr'o noapte, pe când eram de gardă, au apărut, pe faleză, deasupra taberei, niște musafiri care au vrut să-l vadă pe Căpitan. Era trecut de ora 11. A stat cu ei de vorbă mai mult de o jumătate de ceas.

—Cum pot legionarii și legionarele să doarmă pe pământ, în aceste bordeie?, întreabă o doamnă.

Căpitanul îi răspunde: Ei au venit de bună voie. Le place și sunt fericiți. Până acuma nici unul nu a plecat și nu s'a plâns. Si vin tot mai mulți. Nu avem bordeie destule. Cu vremea o să construim sute de bordeie și de cabane, unde să vină copiii celor săraci ca să se bucure de soare, de mare și de nămolul din lacul Tekirghiol, pentru întărirea lor fizică. Si de ne va ajuta Dumnezeu, o să invităm gratuit și pe copiii din Țările Nordice, să vină și ei la noi, să se bucure de soare și de sănătate.

În 15 August a fost zi de sărbătoare, Sfânta Maria. Nu s'a lucrat la piatră. De dimineată s'a făcut o slujbă religioasă la care a venit lume multă din Carmen Sylva și din împrejurimi. S'a făcut mâncare și pentru oaspeți. Înainte de amiază a sunat strângerea frontului. Eu eram la bucătărie unde făceam gogoși. Un legionar a venit să-mi ia locul, spunându-mi că trebuie să fiu în front. Căpitanul a citit un ordin de zi prin care a avansat pe unii la gradul de Comandant legionar, pe alții la gradul de Comandanți-ajutori, instructori sau la gradul de legionar. Mi-a fost dat și mie gradul de Comandant-ajutor. Până noaptea târziu au stat musafirii cu noi. Toți au fost fericiți că au putut să trăiască o zi alături de Căpitan.

Norme fixate la tabără, în CSC și în PL

Aici la Carmen Sylva, Căpitanul avea ocazia să-i cunoască pe legionari. Îi vedea, îi observa, discuta cu fiecare în parte, iar prin disciplina pe care o impunea, știa că va crește o armată pe care se va putea bizui mai târziu. O armată de oameni sănătoși la trup și la suflet. Din experiența dela Carmen Sylva au crescut sute de tabere de muncă și de odihnă pe întreg cuprinsul țării. Unele mai mici, altele mai mari. Unele ca să construiască, în mod voluntar, un pod mic peste o apă, sau altele ca să taie drumuri în stâncă, să repare biserici ruinate, să facă drumuri pentru nevoile satelor, sau diguri pentru preservarea apelor și dirijarea râurilor. În anul 1937, țara întreagă era plină, în timpul verii, de tabere de muncă unde tineretul trecea primul examen de participare directă la construirea unei țări noi, legionare.

Încă dela începutul vieții legionare, apoi în *Cărticica Sefului de Cuib*, prin *Circulări* și în *Pentru Legionari*, Căpitanul a formulat treptat, treptat, doctrina Mișcării Legionare. În special taberele au funcționat ca niște veritabile instituții de pedagogie națională. Redau câteva gânduri esențiale care au fost și vor rămâne valabile cât va dura viața noastră națională. Multe din ele au fost lămurite în tabăra dela Carmen Sylva. Scopul Căpitanului a fost să dea Neamului Românesc un om nou, îmbrăcat în virtute și onoare.

Iată mai întâi cele șase legi fundamentale ale legionarului (după CSC):

1. Fii disciplinat legionar, căci numai așa vei învinge.
2. Muncește. Muncește în fiecare zi. Muncește cu drag. Răspлата muncii să-ți fie nu câștigul, ci mulțumirea că ai pus o cărămidă la înălțarea Legiunii și înflorirea României.
3. Vorbește puțin. Vorbește ce trebuie. Vorbește când trebuie. Oratoria ta e oratoria faptei. Tu înfăptuește; lasă pe alții să vorbească.
4. Trebuie să devii altul. Un erou.
5. Ajută-ți fratele căzut în nenorocire. Nu-l lăsa.

6. Mergi numai pe cărările indicate de onoare. Luptă și nu fi niciodată mișel. Lasă pentru alții căile infamiei. Decât să învingi printr'o infamie, mai bine să cazi luptând pe drumul onoarei.

Căpitanul pune accentul pe două norme fundamentale, una patriotică, cealaltă religioasă:

Tânărul Român, zicea el, trebuie să-și iubească Patria, Pământul și Regele. În sufletul tineretului nostru trebuiesc cultivate și întreținute sentimentele creștine de dreptate și echitate socială și setea de muncă creatoare. Copilul trebuie să fie voinic și sănătos la trup, pentru că el va fi ostașul de mâine care va apăra acest pământ. Lui trebuie să i se facă educația jertfei, nu a câștigului, căci numai jertfind cu toții vom putea avea o țară frumoasă și bogată. Să fie un om de cuvânt. Să fie de o cinste care să-i atragă stima tuturor oamenilor din jur.

Legionarul crede în Dumnezeu și se roagă pentru biruința Legiunii. Să nu se uite că noi, poporul român, stăm pe acest pământ, prin voia lui Dumnezeu și binecuvântarea Bisericii Creștine. În jurul altarelor bisericilor s'a aflat adunată de mii de ori, în vremuri de bejenie și de restriște, întreaga suflare românească de pe acest pământ, cu femeii, copiii și bătrânii, cu conștiința perfectă a ultimului refugiu posibil. Și astăzi stăm gata să ne adunăm tot în jurul altarelor, ca'n vremuri de mari primejdii, pentruca îngenunchiați să căpătăm binecuvântarea lui Dumnezeu.

Într'una din scrierile sale ni se înfățișează un semnificativ contrast între legionari și politicieni:

Omul partidelor desființează România. Înaintea lui s'a așezat cu pieptul său legionarul. Când omul partidelor, politicianul, țăran sau orășan, a intrat în partid, prima întrebare care și-a pus-o a fost: Ce voi câștiga de aici? Ce beneficiu voi trage? Și de fapt, câștigă politicianii, dar țara se dărâmă. Legionarul când a intrat în Legiune și-a zis: "Pentru mine nu vreau nimic". Ci s'a întrebat: "Ce pot da, ce jertfă pot face pentru țara mea?"

Telul politicianului este de a-și construi o avere; al nostru este de a ne construi o Patrie înflorită și puternică. Pentru ea vom munci și vom construi. Pentru ea vom face din fiecare Român un erou, gata de luptă, gata de jertfă, gata de moarte.

Deseori a stăruit în idea ca Mișcarea Legionară să-i ofere Neamului un *nou om*. *Omul nou*, sau națiunea înnoită, presupune o mare *înnoire sufletească*, o mare revoluție sufletească, a poporului întreg, adică o *împotrivire contra direcției spirituale de astăzi*, și o ofensivă categorică în contra acestei direcții. În acest om nou, vor trebui să *învieze toate virtuțile sufletului omenesc*. Toate calitățile rasei noastre. În acest om nou vor trebui ucise toate defectele și toate pornirile spre rău. În acest tip nou de erou — *erou în sens războinic*, pentruca prin luptă să-și impună părerea; *erou în sens social*, incapabil, după victorie, de a exploata munca altuia; *erou al*

muncii, uriașul creator *prin muncă* al țării— trebuie să fie concentrat tot ce a putut strânge mai bun în timpul miilor de ani poporul român. Pe acest om îl așteptăm, pe acest erou, pe acest uriaș. Pe el se va baza statul cel nou. România de mâine. Mișcarea legionară, înainte de a fi o mișcare politică, teoretică, financiară, economică, etc., de formule, este o *școală spirituală*, în care *dacă va intra un om*, la celălalt capăt va trebui să iasă *un erou*. Această mare înnoire a națiunii române este posibil să vină? Urmează. O simțim cu toții. După lunga noapte de veacuri azi, între aceleași granițe, poporul român așteaptă răsăritul soarelui, așteaptă ceasul învierii lui ca neam.

Nimeni n'a intuit mai bine ca el primejdia comunistă. Triumful mișcării comuniste în România, scria el, ar însemna: desființarea Monarhiei, desființarea Bisericii, desființarea familiei, desființarea proprietății individuale și desființarea libertății. Insemnează, într'un cuvânt, deposedarea noastră de ceea ce formează patrimoniul moral al omenirii și, în acelaș timp, deposedarea și de orice bunuri materiale în favoarea profitorilor din umbră ai comunismului. În această mișcare comunistă se află adunați toți inamicii noștri, care n'au văzut și nu văd cu ochi buni România Mare.

Cum am ajuns să lucrez în biroul Căpitanului

În luna Octombrie 1936 am terminat stagiul la Școala militară din Craiova, eram înscris în baroul de Ilfov și începusem avocatura ajutând pe Ionel Moța în biroul său de pe Calea Victoriei, unde se afla și redacția ziarului *Libertatea*.

Într'o seară m'a căutat Traian Puiu, cu care fusesem împreună la Școala militară de artilerie din Craiova și în tabăra dela Carmen Sylva, și mi-a spus că ar vrea să mă vadă Căpitanul.

În aceeași seară m'am prezentat la sediul din strada Gutenberg. Ne-am plimbat — eu și Căpitanul — prin curtea sediului câteva minute și în rezumat mi-a spus următoarele:

“Mișcarea a luat proporții de așa natură că nu mai poate ține pas cu toate obligațiile pe care le are la biroul central. Unele probleme de administrație sunt rezolvate de inginerul Nae Horodniceanu care e de mai multă vreme ca voluntar. În grija lui sunt problemele de casierie, administrație generală, proiecte și alte probleme. La secția de colportaj, adică tipărirea cărților și distribuirea literaturii legionare pe întreaga țară, e deasemenea un inginer, Nicolae Smărăndescu, voluntar și el, iar la sortarea și catalogarea ziarelor naționale și internaționale, care se ocupă cu Mișcarea, este teologul Arnăutu. Aș mai avea nevoie de cineva care să se îngrijască de corespondența personală, de biroul, de masa mea de lucru. Bine înțeles că și acest element, ca și ceilalți, ar trebui să fie liber, cu facultatea și armata terminate, pentru ca să poată, în mod voluntar, să sacrifice un an de zile pentru Mișcare. Mișcarea poate să-i ofere: masă, haine și un pat de dormit, dacă e posibil. Dacă știi pe cineva, sau dacă ești interesat, dă-mi de veste cât mai repede posibil”.

tot In timp ce-mi spunea acestea, părea că tot pământul se învârte în jurul meu. Era ceva extraordinar. De neînchipuit! Eu să mă bucur de o astfel de cinste, ca zi de zi să-l văd, să fiu lângă el, să-l ajut și să-l ascult! Fără să mai stau pe gânduri, i-am răspuns: "Căpitane, sunt gata la ordin. Mă declar voluntar pentru un an de zile. Va trebui însă să-l anunț pe domnul Moța". Mi-a replicat: "N'ai nici o grijă. O să-i spun eu. De altfel Ionel Moța mai ușor poate să găsească un tânăr avocat, dacă are nevoie".

Sediul M. L. și biroul Căpitanului

Am intrat împreună în clădire. Mi-a arătat masa de lucru și mi-a zis: "Ia-o în primire cu tot ce se află pe ea, cu tot ce va veni de-acum înainte și cu tot ce va ieși dela această masă. Până când o să te obișnuiești cu anumite probleme ce trebuiesc rezolvate zilnic, sfătuește-te cu Horodniceanu și ce nu puteți împreună întrebați-mă și pe mine". A doua zi m'am prezentat la lucru.

Pe la sediu trecusem de multe ori între anii 1933 și 1935, dar niciodată n'am visat că aş putea fi vreodată o partinică din inima și viața Mișcării și mai ales secretar particular (corespondență-telefoane, etc.) al lui Corneliu Zelea Codreanu. Am impresia că alegerea n'a fost la întâmplare. Încă din 1930 știa de mine. Mai târziu, ca student la drept în București, l-am văzut și căutat de nenumărate ori. În 1932 și 1933, am lucrat la grădina de zarzavaturi din Giulești și la cărămidărie. În toamna și iarna lui 1933 am fost șef de județ, temporar pentru durata alegerilor, în campania electorală din județul Târnava Mare. În 1934 eram consilier în Uniunea Națională a Studenților Creștini Români. La Carmen Sylva, în vara anului 1936, m'a făcut Comandant-ajutor. M'a cunoscut sub diferite aspecte, dar întrebarea mea capitală era: în ce măsură pot să-i fiu de folos în birou?

Sediul cuprindea clădirea principală pusă la dispoziție de Generalul Cantacuzino Grănicerul, pe strada Gutenberg Nr. 3. Generalul și-a păstrat doar o mică porțiune, izolată de clădirea mare, și care înainte era întrebuințată ca locuință pentru servitori. În curtea largă, împrejmuită cu gard de fier, trona bustul Domniței, fosta soție a Generalului, care a murit tânără în urma unei boli contractate în cursul unei călătorii prin Africa. Peste drum era clădirea Monitorului Oficial, pe altă parte Cazarma Pompierilor și, în spate, râul Dâmbovița.

Urcând treptele, în partea stângă era instalat Inginerul N. Smărăndescu cu serviciul colportajului și propagandei scrise. În față se deschidea o sală mare în care era și un pian. Aici se țineau ședințele organizațiilor din Capitală: Frățiile de Cruce, Studenții, Cetățuia, Muncitorii, Răzleții sau ședințele Senatului, când era convocat pentru hotărârile importante. Tot aici Radu Gyr și Nellu Manzatti compuneau marșurile și cântecele legionare. Sala din dreapta era ocupată de sediul partidului Totul pentru Țară, ramura politică a Mișcării Legionare, sub președenția Generalului Cantacuzino și a Inginerului Gheorghe Clime,

secretarul partidului. Din camera aceasta se trecea în biroul Căpitanului unde lucra Inginerul Nae Horodniceanu și unde se afla masa de lucru a Căpitanului. Această cameră avea ferești mari către râul Dâmbovița. Aici primea Căpitanul în audiență pe reprezentanții politici, ziariști, legionari din București sau provincie care erau chemați sau veneau să-l vadă.

De aici Căpitanul conducea Mișcarea pe întreaga țară. Cum problemele de care se ocupa erau de o mare diversitate, ne-a rugat să facem un plan, ușor accesibil, de clasificare și aranjare a lor după importanță. După câteva zile, pe peretele din spatele biroului, s'a construit un dulap cu despărțituri verticale și orizontale ce cuprindeau diverse rapoarte ale organizațiilor și serviciilor, rapoarte județene, dări de seamă și rapoarte ale frățiilor, studenților, muncitorilor, cetățuilor, tabere de muncă, grade legionare, senatul Legiunii, comerțul legionar, cantine, buletine, presă, corespondență importantă, recomandatii, etc. Când avea nevoie de ceva, fără nici o greutate și fără pierdere de timp, punea mâna pe tot ce avea nevoie sau cerea dela noi.

Corespondența "confidențială". Romantismul unei doamne

În primele zile de lucru ezitam să deschid corespondența marcată cu: "personal", "confidențial", sau "strict personal" — "Deschide tot ce vine, îmi spune Căpitanul, eu nu am secrete. De nu poți rezolva singur, întreabă pe Horodniceanu și dacă nu găsești răspuns să mă întrebați și pe mine". Cu timpul m'am obișnuit și rezolvam singur marea majoritate a corespondenței. Dimineața, când venea la lucru, ne întreba: "E ceva deosebit?" — "Nimic deosebit, Căpitane", și pleca în inspecție la clădirea ce se construia alături, la cantină, la consumul legionar și apoi se întorcea la birou. Când era așteptat de curierii din provincie care veneau dis-diminează, mai întâiu termina cu ei și apoi își vedea de alte probleme. Când era ceva urgent, știam unde să-l găsim. O singură dată am fost într'o mare încurcătură. Un șofer îmbrăcat în uniformă elegantă a adus o scrisoare sigilată "Strict-personal-confidențial", cu indicația de a fi înmănată personal Căpitanului. Horodniceanu nu era în apropiere ca să ne consultăm. Se să fac? După instrucțiunile primite, am deschis-o. O doamnă, care voia să doneze mașini de cusut, pentru atelierul de croitorie, doria ca a doua zi să-l vadă pe Căpitan la dansa acasă și la o anumită oră. Mi s'a roșit obrazul și aveam impresia că intru în pământ. De lipit nu puteam s'o mai lipesc. Am pus-o în sertar și am așteptat. Când a venit Căpitanul, i-am arătat-o. Scrisoarea începea: "Făt Frumos, Te aștept la ora 8 seara [...] ca să discutăm donația celor 12 mașini de cusut [...]. Să vii singur [...]. Am să mă uit dela fereastră și deschid ușa. Sunt singură [...]" Era soția unui funcționar superior dela Compania de Gaz și Electricitate. Când și-a ridicat ochii de pe scrisoare, Căpitanul a stat o clipă și s'a uitat la mine. "Mâine diminează să-mi aduci aminte de această scrisoare, să vedem ce facem". A doua zi m'a trimis cu Ilarie, șoferul Căpitanului, la respectiva doamnă, ca să-l scuz că nu poate să meargă, pentru că are probleme importante, dar dacă doamna dorește, poate să vie oricând la sediu, ca să-l vadă

și să stea de vorbă cu dânsul. “Te duci cu Ilarie. Să ai o ținută elegantă și impecabilă, fără să lași nici cea mai mică umbră de bănuială că știi despre ce a vorba”.

Doamna a deschis ușa apartamentului. Când și-a dat seama că eu nu sunt Corneliu Codreanu, a avut un moment de ezitare. — “M’a trimis domnul Codreanu să vă comunic că e foarte ocupat și, dacă doriți, puteți veni cu noi la sediu”. A venit cu noi, l-a văzut pe Căpitan, a făcut donația și, de atunci, a fost cea mai devotată prietenă a Mișcării, iar mai târziu, împreună cu bărbatul ei, au suferit din cauza persecuțiilor în vremea de prigoană. Romantismul acestei doamne s’a transformat în admirație pentru Căpitan și Mișcare.

Câteva episoade interesante

Altă dată și-au anunțat vizita fostul Primar al Capitalei, Dem. Dobrescu, și D.R. Ioanițescu fost ministru național-țărănesc. Căpitanul i-a primit cu toată amabilitatea. La un moment dat, Dem. Dobrescu, care fuma o țigare de foi, s’a simțit jenat să fumeze în fața Căpitanului. A stins țigarea discret în mână și a băgat-o în buzunar. Am observat scena, dar era prea târziu să-i ofer o scrumieră. M’am bucurat că bietul om și-a dat seama că e mai bine să-ți arzi degetele decât să lași nereparat un gest de neatenție față de o persoană impunătoare cum era Șeful Mișcării Legionare.

Studentul Bălănescu era și reporter la ziarul Universul. Venea des pe la sediu. Odată i-a spus Căpitanul să nu mai vie. Bălănescu a ieșit afară plângând. — “Omnul acesta are ochii lui Vernichescu care odată ne-a trădat”. I-am raportat Căpitanului că Bălănescu a plecat plângând. — “Adu-l înapoi. Poate că am făcut un păcat și l-am nedreptățit. Se poate să fie un om corect față de noi”. — A venit Bălănescu. Timp de două ore a stat lângă Căpitan și a plecat fericit. Mai târziu a murit, în timpul prigoanei, în credință legionară.

Pentru că nu și-a ținut promisiunea dată față de o camaradă legionară, doctorul Veselovschi a fost pedepsit de Căpitan să meargă pe jos dela București la Cluj și, în trecere, să se prezinte pe la garnizoanele locale. După două săptămâni a ajuns la Cluj. S’a prezentat lui Ion Banea fericit că și-a ispășit greșala și a executat pedeapsa.

Odată i-a trimis vorbă lui Mihail Polihroniade că i-a ridicat comanda dela conducerea Capitalei, fără să-i dea nici o explicație. După câteva zile Polihroniade a venit pe la sediu. Căpitanul l-a întrebat de ce nu cere explicații sau de ce nu protestează. — “N’am de ce să protestez, Căpitane. Poate știți ce nu știu eu și am primit pedeapsa”. — “Nu e nici o pedeapsă și n’ai fost suspendat. Ți-am trimis vorbă că ești suspendat ca să văd cum reacționezi”, i-a răspuns Căpitanul.

Eu nu eram dactilograf de meserie, dar băteam destul de bine la mașina de scris. Circulările și corespondența le scria de mână și mi le dădea să le bat la mașină. Eram așa de nefericit când făceam o greșală, sau uitam o virgulă. Mi le dădea înapoi și dojenitor îmi atrăgea atenția că tot ce iese dela masa lui trebuie să aibă a formă perfectă.

Cele de mai sus sunt numai câteva exemple de felul cum știa Căpitanul să facă educație oamenilor.

Decemvirii la Jilava, în 1936 și 1937

Decemvirii Ion Carătănase, Iosif Bozântan, Ștefan Curcă, Ion Pele, Ion State Grigore, Ion Atanasiu, Bogdan Gavrilă, Vlad Radu, condamnați la muncă silnică pe viață, și Ștefan Georgescu cu Ion Trandafir, condamnați la câte 10 ani de muncă silnică, își ispășeau pedepsele la închisoarea dela Jilava, la circa 40 de kilometri de București.

Pentruca autoritățile închisorii, rudele și decemvirii să nu aibă animozități sau neplăceri care să dea naștere la conflicte, Căpitanul mi-a încredințat sarcina de intermediar. De două ori pe săptămână rudele puteau să le aducă alimente sau îmbrăcăminte. Totul mergea fără conflicte și fără reclamații. Decemvirii erau tratați conform regulamentului închisorii, fără abuzuri și fără favoritisme. Toți erau fericiți că le puteam ușura, pe cât era posibil, tragica lor situație în cazematele dela Jilava.

Câțiva dintre gardieni (poate că și ei erau legionari) au plănuit să le aranjeze anumite înlesniri. Au mers până a le oferi odată pe săptămână atunci când ei erau de pază la câte doi sau trei pe rând, o evadare de câteva ore în timpul nopții. Când mi-a comunicat Carătănase acest lucru nu mi-a venit să cred. L-am întrebat și pe Bozântan. Mi-a confirmat că ei au toată încrederea în cei din gardă și încrederea era reciprocă, pentrucă ei se întorceau în închisoare la ora exactă, înainte ca acei gardieni să se schimbe din gardă. Am raportat Căpitanului care, la început, nu a fost de părere, pentru motivul că s'ar putea auzi, dar mai târziu nu s'a opus, cu condiția ca aceste vizite în afară de închisoare să fie făcute cu cea mai mare discreție.

Dorința Decemvirilor era să treacă noaptea pe la sediu, sau pe la Casa Verde: să-l vadă, măcar de departe, pe Căpitan, dacă e posibil, și apoi să se întoarcă "fericiți" înapoi la închisoare. Cu ajutorul unui șofer de mare credință din corpul muncitoresc am aranjat aceste plimbări nocturne. Câte doi sau trei, odată pe săptămână, așteptau la câteva sute de metri de zidurile Jilavei. Mașina cu farurile stinse se apropia, ei se urcau și plecau pentru câteva ceasuri prin oraș, pe străzile cunoscute și dorite de ei, pe la Universitatea unde studiaseră, pe lângă casele familiilor sau prietenilor, pe la sediul din Gutenberg și pe lângă Casa Verde. Această operație a durat luni de zile.

Intr'o seară, prin luna Aprilie 1937, Căpitanul m'a întrebat câți scot odată. I-am răspuns că nu mai mulți de trei. — "In noaptea asta am să stau până târziu și am să caut să fiu singur. Aș vrea să-i văd pe Carătănase și pe Bozântan. Mi-e dor de ei". Eu l-am luat și pe Ion State Grigore. Nu le-am spus nimic și ne-am dus direct la sediu. Întâlnirea a fost emoționantă. Abia mi-am putut stăpâni lacrimile de bucurie. Târziu noaptea, Căpitanul i-a plimbat prin construcția care se ridica la sediu și de sus de pe ultimul planșeu s'a despărțit de ei. Le-a dat curaj, îmbărbătare și speranța că poate nu va trece mult și Neamul Românesc o să le înțeleagă gestul și jertfa lor de întemnițați.

Pedepsirea trădătorului Stelescu de către Decemviri a fost înțeleasă de Căpitan și de tineretul țării. Poate că în adâncul sufletului, considerând linia creștină națională și de pedeapsă a trădării, fapta avea numai circumstanțe atenuante. Pedepsind trădarea, Decemvirii au circumscris-o, dând un exemplu și un avertisment sguđuitor pentru viitor, ca astfel mișeii care ar mai îndrăzni să se pună de-a curmezișul unui destin național să știe că Neamul a crescut și fii care să-i stea de veghe.

Asociația "Prietenii Legiunii"

În anul 1937, pentruca să ferească de neplăceri un număr mare de personalități, care nu puteau să fie încadrate în cuiburi sau să fie expuse cu numele și pozițiile lor, în armată, în învățământ sau în funcțiunile ce ocupau la Stat, Căpitanul a înființat *Asociația Prietenilor Legiunii*. Numele lor era cunoscut numai de câteva persoane. Fiecare avea un număr pentru identificare. Comitetul de legătură era format din: Ing. Eugen Ionică, Dna. E. Sturza și preotul Duminică Ionescu pentru București; Profesorii universitari D. Găzdaru, C. Șumuleanu și Traian Brăileanu pentru Iași și Moldova; Ion Banea pentru Ardeal.

Personalitățile aderente rămâneau necunoscute autorităților și chiar legionarilor, dar puteau să ajute discret prin persoanele de legătură, cu prestigiul lor moral și cu posibilitățile materiale. Criteriul după care erau primiți în asociație consta în integritate și corectitudine în viața profesională și publică precum și, în special, dragoste pentru Mișcare și Neam. În vremea guvernării Antonescu din 1940 unii dintre ei au avut funcțiuni importante în conducerea statului legionar. Așa, de ex., Mihail Sturza a fost Ministru de Externe, Generalul Petrovicescu, fost procuror general în procesul cu Duca în 1934, Ministru de Interne; Generalul Dona Prefect de Poliție în București; Prof. Univ. Traian Brăileanu, Ministru la Instrucțiunea Publică; Nichifor Crainic la Radio – București, etc.

Corpul legionar al foștilor militari

În legătură cu constituirea acestui corp mă limitez în a reproduce Circulara Nr. 133:

"Organizarea Statului pe baza categoriilor sociale pare că începe să se impună prin natura lucrurilor. Astăzi ne vedem siliți de realitate să constituim, sau mai bine zis, să consfințim, existența unui nou corp în cadrul Mișcării Legionare: *Corpul legionar al foștilor militari*.

Este vorba de acei oameni care au avut ca meserie în viață pe aceea a armelor și care, părăsind-o cu onoare, înțeleg să-și închine, în linia de luptă legionară, și restul de puteri aceleiași Patrii, pe care au servit-o cu credință.

Corpul legionar al foștilor militari are două secțiuni:

Secția B: Plutonieri, reangajați, sub-ofițeri.

Secția A: Ofițeri.

Aceste două secțiuni au fiecare câte două categorii:

a. Foști în războiu.

b. Proveniți de după războiu.

Merită onoare aparte și recunoștința generațiilor ce vin după ei toți acei cărora le-a dat Dumnezeu misiunea sfântă de a creia România Mare, intrând în botezul de foc și conducând Națiunea Română la luptă și la izbândă.

Toți foștii militari din toată România, aflători în Mișcarea Legionară, se constituiesc deci, începând de astăzi, într'un corp aparte.

Corpul va fi condus de un șef, având doi ajutoari: unul pentru ofițeri, altul pentru reangajați. După principiul legionar, conducerea se va schimba în fiecare an.

Misiunea acestui corp este de a strânge în jurul său și a organiza pe toți foștii ostași din România, constituind din ei o forță în serviciul biruinței Țării legionare și'n acelaș timp o forță educativă pentru tineretul ce se ridică, corpul acesta fiind Icoana vie a vitejiei, a abnegației, a devotamentului și a spiritului de ordine.

Provizoriu, până la organizarea corpului, ia comanda Domnul Colonel Stănescu Constantin.

Mă închin cu respect în fața noului corp legionar și-i urez biruință".
București, 4 Februarie 1938.

Corneliu Zelea Codreanu

Pictorul Alexandru Basarab

Când Casa de odihnă dela Predeal a început să funcționeze, în timpul iernii Căpitanul mergea, când avea timp, la schiuri. Casa de odihnă era pe vârful unui deal. Din fața casei povârnișul avea o pârție potrivită pentru schiuri, atât pentru începători, cât și pentru cei avansați. De obicei era însoțit de profesorul de educație fizică Ion Dobre, pictorul Igiroșeanu (Picioruș, cum îl numea Căpitanul), avocatul Bidianu care venea dela Sibiu, Victor Dragomirescu, Nicoleta Nicolescu, Nae Horodniceanu, care nu era schior dar era la îndemână pentru diverse probleme, pictorul Basarab, etc.

Pictorul Basarab era mic de statură, puțin cocoșat, cu un defect la picior dar era plin de humor și răspânda bună dispoziție în jurul său. Pentru acest motiv era plăcut de Căpitan. Cu toată puținătatea fizică se purta ca un viteaz. — "Merg și eu la schiuri Căpitane". Întorși la București Căpitanul povestea cu haz cum Basarab își dădea drumul pe schiuri, dar niciodată nu ajungea la destinație. A trebuit odată să fie scos dintr'un morman de zăpadă unde aterizase și din care nu i se mai vedea decât vârful schiurilor.

Alte figuri și episoade

Altă figură care-i făcea plăcere Căpitanului era bătrânul tată al colonelului Zăvoianu. Avea peste 70 de ani. Bătrânul avea bilet cu reducere pe calea ferată, purta lavalieră și în mâna dreaptă baston. Când îl vedeam că vine la sediu îi făceam loc și-l băgam în biroul

Căpitanului. Totdeauna venea cu zâmbetul pe buze. În poziție de drepți, schimba bastonul în mâna stângă iar cu dreapta ducând-o spre burtă, că la piept nu putea să o ridice, spunea: "Trăiască Legiunea. Căpitane, îți aduc salutări din toată țara..."

De Crăciunul anului 1937 Căpitanul a plecat pentru câteva zile la Predeal. L-a luat și pe Niculae Horodniceanu. Am rămas singur la sediu.

— "Acum rămâi șeful Mișcării până ne întorcem dela Predeal. Să-mi telefonezi numai dacă e ceva foarte important. Iar dacă Herghelegiu dela Neamț comunică că ar vrea să facă revoluție în județul Neamț, spune-i să amâne revoluția până mă întorc eu!"

La Predeal îl vedea discret pe Generalul Antonescu. Odată, când am fost acolo, noaptea târziu, când toți dormeau, mi-a spus să stau de veghe. S'a strecurat prin ușa din spatele Căminului, și-a pus schiurile, și-a pornit pe părtie. Distanța până la casa Generalului nu era mai mult de un kilometru. După o oră s'a întors. Nimeni n'a știut. Aveam impresia la vremea aceea că Generalul Antonescu ar putea să fie viitorul ministru de războiu în guvernul legionar.

O echipă legionară pe frontul din Spania

Noembrie 1936. Spania era în plin războiu civil: comuniștii împotriva forțelor național creștine de sub conducerea generalului Franco. Intre Căpitan și Ion Moța au fost discuții referitoare la participarea unei echipe de legionari pe frontul din Spania. Noi, cei dela sediu, am aflat abia târziu că se pregătea plecarea echipei. Ultimul pe listă a fost Dr. Vasile Marin care a insistat să meargă și el. Preotul Dumitrescu-Borșa a participat ca reprezentant al Bisericii Ortodoxe. S'a păstrat tăcere pentruca autoritățile și dușmanii să nu prindă de veste înainte ca formalitățile de plecare să fie gata.

Căpitanul a făcut o singură observație: "Când totul e gata, să nu se mai întârzie plecarea pentrucă s'ar putea ca armatele naționaliste ale Generalului Franco să intre în Madrid și astfel gestul simbolic al echipei să piardă din importanță, războiul fiind pe terminate".

Când s'a anunțat plecarea și numele celor din echipă, puternice emoții au cuprins rândurile legionarilor. Mulți ar fi vrut să meargă și ei în Spania ca să lupte împotriva bolșevismului. În 24 Noembrie 1936 familiile și mulțime de legionari au însoțit echipa la Gara de Nord. Căpitanul i-a îmbrățișat, le-a urat drum bun și biruință. Eu am dat lui Niculae Totu un stilou să ne scrie de pe drum și din Spania.

Echipa a fost compusă din: Dr. Ion Moța, Prințul Alexandru Cantacuzino, Inginer Gheorghe Clime, Avocat Niculae Totu, Bănică Dobre, Preot Dumitrescu-Borșa și Avocat Dr. Vasile Marin. Toți comandanți legionari și cu răspunderi importante în Mișcare. Iar Generalul Gheorghe Cantacuzino Grănicerul, președintele partidului "Totul pentru Țară", a fost designat conducător al echipei până în Spania și până la angajarea legionarilor pe frontul de luptă. Din drum și din Spania, Ion Moța a trimis nenumărate scrisori și articole pentru gazeta *Libertatea*. Toate sunt publicate și pot fi găsite. Mă rezum la zilele tragice din 13 Ianuarie și până în 12 Februarie 1937.

Jertfa lui Moța și Marin

În noaptea de 12 Ianuarie a sosit telegrama că Moța și Marin au căzut pe front. De dimineață Căpitanul a sosit la sediu, îndurerat de suferință și galben la față. Pe la 9 dimineața a sosit și Profesorul universitar Nae Ionescu care i-a dat Căpitanului o scrisoare sigilată. Era scrisoarea testament a lui Ion Moța. A citit-o cu lacrimi în ochi, apoi a dat-o Profesorului să o citească și el. Căpitanul a rămas cu capul plecat pe masa de lucru, iar Nae Ionescu, cu fața către fereastră, a citit scrisoarea în liniștea aceea solemnă. Poate că în clipele acelea Căpitanul se ruga pentru sufletul lui Moța, iar Profesorul, privind către cer, părea că vroia să măsoare imensitatea și valoarea istorică pentru Neamul Românesc a jertfei celor doi martiri. "Mor bucuros pentru Hristos... Și să faci, măi Corneliu, din țara noastră o țară frumoasă ca Soarele Sfânt de pe cer, puternică și ascultătoare de Dumnezeu", termina scrisoarea.

"Dacă Moța și Marin au murit pentru Hristos într-o țară străină și catolică, de acum nimic nu ne mai poate opri să ne dăm viața pentru țara și pământul nostru ca să împlinim testamentul lui Moța, a murmurat Căpitanul. "Din Jertfa lor va începe marea spiritualitate a Mișcării și a Neamului nostru până la sfârșitul veacurilor".

I-a invitat apoi pe Generalul Cantacuzino și pe domnul Mihai Sturza să facă de urgență preparativele de plecare în Spania și intervențiile diplomatice pentru aducerea în țară a lui Moța și Marin. — "Domnule General, trebuie să mergeți ca să aduceți trupurile lor acasă, să-i înmormântăm în pământul țării. De e nevoie, treceți prin sârmele ghimpate ale frontului ca să-i scoateți din teritoriul comunist". A doua zi a sosit altă telegramă, că trupurile lui Moța și Marin au fost evacuate de camarazii lor și că sunt în siguranță.

Căpitanul a dat următoarea circulară din București, la 15 Ianuarie 1937:

Legionari,

Ion Moța, întemeietor al Mișcării Legionare, președinte de onoare al studențimii române; Dr. Vasile Marin, comandant legionar, șeful organizației Capitalei, amândoi după 14 ani de chinuri, lovituri și închisori îndurate pentru credința în Neamul Românesc, au adormit pentru totdeauna pe frontul dela Majadahonda întru apărarea Mântuitorului Isus Cristos.

Vestea sfâșietore a căzut ca un trăznet peste noi. Ea va cutremura pe orice român. Am dat lui Dumnezeu pe cei mai buni copii ai Neamului acestuia.

Generalul Cantacuzino pleacă mâine ca să aducă în țară trupurile lor. Fiind nevoie de o sumă mare, fac apel la cei ce au, ca să contribuie telegrafic pentru ca aceste trupuri sfinte să fie aduse în țara lor.

Duminecă 17 Ianuarie 1937 se vor face slujbe religioase în biserici. Dumnezeu să primească jertfa lor!

Corneliu Zelea Codreanu

N o t a : Între Căpitan și Ion Moța erau și legături de rudenie. Iridenta, sora Căpitanului, era soția lui Ion Moța. Din căsătorie au rezultat 2 copii: Mihai și Gabriela.

În seara de 8 Februarie Căpitanul, însoțit de familiile echipei din Spania și de un grup de legionari, a plecat spre frontiera Grigore Ghica Vodă, unde a doua zi dimineața a sosit trenul din Spania. Generalul Cantacuzino a prezentat raportul: "Trăiască Legiunea, să trăiți Căpitane! Aduc cu mine acasă echipa din Spania. Doi morți, un rănit, un bolnav și doi sănătoși". De față era o mulțime de oameni.

Dela forntieră, trenul mortuar a trecut prin orașele mari ale provinciilor: Bucovina, Moldova, Transilvania, Oltenia și Muntenia. Două zile și două nopți mulțimile au așteptat prin gări trecerea lor. Așteptau cu lumânări aprinse, iar în stațiile mai mari ale căii ferate se făcea și o slujbă religioasă scurtă, de către zecile și sutele de preoți ce veneau în fruntea poporului. A treia zi trenul a ajuns în Gara de Nord din București. Pe terenul din fața gării, pe un catafalc ridicat peste înălțimea mulțimii, au fost așezate sicriile Moța și Marin. Din acest loc s'a auzit, rostit de comandantul legionar Vasile Iasinschi, Jurământul Moța-Marin pe care mulțimile l-au repetat cu înfrigurare:

"Jur în fața lui Dumnezeu și în fața sfintei voastre jertfe pentru Cristos și Legiune: Să rup din mine bucuriile pământești, să mă smulg de dragostea omenească și pentru învierea Neamului meu în orice clipă să stau gata de moarte. Juri!"

În 12 Februarie, la ora 6 seara, Căpitanul a dat dispoziția ca mulțimea, adunată în biserica Sf. Ilie Gorgani din apropierea sediului ca să aducă ultimul salut lui Moța și Marin, să fie rugată să părăsească biserica pentru o jumătate de oră. Apoi a intrat în biserică cu gradele legionare și în fața sicriilor a citit *Jurământul gradelor legionare*.

Iubiți camarazi,

Ori de câte ori am fost în fața unei jertfe legionare mi-am spus: Ce îngrozitor ar fi, ca pe sfânta jertfă supremă a camarazilor să se instituiască o *castă biruitoare*, căreia să i se deschidă porțile către viața afacerilor, a lovirilor fantastice, a furturilor, a îmbuibărilor, a exploatării altora.

Deci, au murit unii, pentruca să slujească poftele de îmbogățire, de viață comodă și desfrânare a altora.

Iată, acum, ne-a adus Dumnezeu aici, în fața celei mai mari jertfe pe care putea s'o dea Mișcarea Legionară. Să punem inima, fruntea și trupul lui Moța și a camaradului său Marin temelie Națiunii Române. Fundament peste veacuri pentru viitoarele măriri românești. Să punem deci pe Moța și Marin baza viitoarei elite românești, care ea, va fi chemată să facă, din neamul acesta, ceea ce abia întrezărește mintea noastră.

Voi, care reprezentați primele începuturi ale acestei elite, să vă legați prin jurământ, că vă veți comporta în așa fel, încât să *fiți cu adevărat începutul sănătos*, de mare viitor al elitei române, că veți apăra întreaga Mișcare Legionară, ca ea să nu alunece pe căi de afaceri, de lux, de trai bun, de imoralitate, de satisfacție a ambițiilor personale sau poftelor de mărire omenească.

Veți jura că ați înțeles că deci nu mai există nici un dubiu în conștiința D-voastră că Ion Moța și Vasile Marin nu au făcut uriașa lor jertfă pentruca noi câțiva de azi, sau mâine, să ne îmbuibăm de bunătați și să benchetuiem pe mormintele lor. Ei nu au murit ca să biruim, prin jertfa lor, o castă de exploatatori, pentru a ne așeza noi în palatele acestei caste, continuând viața de afaceri, de lux, de destrăbălare.

În cazul acesta biata mulțime a Românilor, prin biruința noastră, ar schimba numai firma exploatatorilor, iar țara noastră și-ar încorda istovitele puteri ca să suporte o *nouă categorie de vampiri* care să-i sugă sângele: adică noi.

O! Moța, tu n'ai murit pentru aceasta. Jertfa ta ai făcut-o pentru neam.

De aceea veți jura că ați înțeles că a fi *elită legionară*, în limbajul nostru, nu înseamnă numai a lupta și a învinge, ci înseamnă: *Permanentă jertfire în slujba Neamului, că ideea de elită este legată de ideea de jertfă, de sărăcie, de trăire aspră și severă a vieții*, că unde încetează *jertfirea de sine*, acolo încetează elita legionară.

Vom jura deci, că vom lăsa prin jurământ urmașilor noștri să vină să jure la normântul lui Moța și Marin pe următoarele condiții esențiale ale elitei, pe care noi înșine jurăm:

1. Să trăim în sărăcie, ucigând în noi poftele de îmbogățire materială.
2. Să trăim o viață aspră și severă cu alungarea luxului și îmbuibării.
3. Să înlăturăm orice încercare de exploatare a omului de către om.
4. Să jertfim permanent pentru țară.
5. Să apărăm Mișcarea Legionară cu toată puterea noastră împotriva a tot ce ar putea s'o ducă pe căi de compromisuri sau compromitere, sau împotriva a tot ce ar putea să-i scadă măcar, înalta linie morală.

Moța și Marin
Jurăm

București 12 Februarie 1937

În dimineața zilei de 13 Februarie s'au strâns rândurile pentru procesiune sub direcția comandantului legionar Ion Victor Vojen. În frunte drapele, prapori, sute de preoți și episcopi; carul mortuar tras de 75 de legionari; o cruce vie din 40 de legionari în cămăși verzi; familia eroilor Moța și Marin; în urma lor Căpitanul cu Generalul Cantacuzino; echipa supraviețuitorilor din Spania în uniforma de luptă de pe front a vestitei divizii "Tercio"; reprezentanții Spaniei, Portugaliei, Germaniei, Italiei și Poloniei.

De o parte și de alta a drumului un zid de legionari controla circulația și ținea distanța dintre spectatori și cortegiu. În urmă: Studențimea, Muncitorimea, Frățiile de Cruce, Cetățuile, Buciumașii din Bucovina, Cărbunarii din Banat, costume, uniforme din toate părțile țării și mulțime de oameni. femei și copii. Sute de mii. Dela biserica Sf. Ilie Gorgani și până la Mausoleul dela Casa Verde din Bucureștii Noi, pe o distanță de mai mulți kilometri, coloanele nu se mai terminau. Capitala Țării n'a văzut niciodată atâta mulțime.

În seara aceea din luna Februarie, sub binecuvântarea Cerului și a fulgilor de zăpadă, Moța și Marin au fost așezați la locul de odihnă, cu o înmormântare împăratească, și numai la câțiva pași de Casa Verde unde Căpitanul putea să vegheze împreună cu sufletele lor pentru o "România nouă, legionară, frumoasă ca Soarele Sfânt de pe cer, puternică și ascultătoare de Dumnezeu" așa cum a visat-o Ion Moța.

Cu cine se consulta Căpitanul

Începând cu anul 1935, când Mișcarea creștea văzând cu ochii pe întreg cuprinsul țării, când masele de Români, de toate categoriile, se îndreptau spre ea, cu dragostea, dorurile, gândurile și aspirațiile lor, când țărani, muncitorii, intelectualii, preoții, studenții, elevii de liceu, ofițeri de rezervă, studente, tineri și bătrâni, voiau să facă parte din Mișcare și să ajute, Căpitanul a creat o rețea de: organizații locale, regionale, corp studențesc, corp muncitoresc, cetățuia de fete și doamne,

corp preoșesc, corpul foștilor ofițeri, batalionul comerțului, senat județean, senat al Legiunii, tribunal legionar și partid politic, toate acestea legate între ele, conduse de oameni încercați și verificați, toate constituind o unitate sub controlul său personal. El știa ce voia, știa cum să canalizeze vrerea neamului. El gândea, plănuia și executa. Fără să fie autoritar în sensul dictatorului, judecata lui strălucea, fără să fie mândru sau încrezut, dar radia mândrie și încredere, pe care le dăruia tuturor cu dragoste și blândețe și care se revărsa ca un fluviu de doruri și speranțe, din care se adăpau masele ce veneau după el. Toți mergeau după el ca după un profet ce purta lumina unor vremuri noi, lumină isvorită din lupte, suferință și grele încercări pe carnea și oasele lui.

Li plăcea să stea de vorbă și cu cei mari, și cu cei mici; și cu prieteni și cu dușmani. Trebuia să știe tot: ceea ce se petrecea în țară și în sufletul oamenilor; ceea ce se întâmpla în restul lumii, în tabăra țărilor naționaliste, democrate, sau comuniste. Cum timpul nu-i ajungea să citească despre tot ce se petrecea în lume, avea pentru problemele internaționale o pleiadă de legionari și de prieteni care îl țineau la curent. Dintre cei mai frecvenți la sediu erau: Profesorul Nae Ionescu, Prințul Mihai Sturza, Alecu Cantacuzino, C. Papanace, Mihail Polihroniade și alții.

Pentru problemele în legătură cu viața politică a țării avea o pleiadă de aderenți eminenți și prieteni care îl informau ce gândesc și fac partidele politice, palatul, poliția și siguranța statului.

Pentru problemele de organizare internă a Mișcării, pentru cele de educație, comerț, etc., crease o întreagă echipă de grade legionare, de luptători încercați și de prieteni care, toți la un loc, alcătuiau tot ce avea mai bun, mai inteligent și mai curat o generație. Toți erau pe lângă el la nevoie. Dau numai câteva nume pe care toată lumea le-a cunoscut la vremea aceea și care au intrat în istorie:

Profesori universitari de mare renume ca Traian Brăileanu, Nichifor Crainic, I. Găvănescul, D. Găzdaru, Nae Ionescu, Dragoș Protopopescu, Dan Rădulescu, C. Șumuleanu.

Generalii Cantacuzino Grănicerul, Coroamă, Moruzzi, Petrovicescu.

Vechi luptători, cu însemnate funcțiuni în Mișcare, ca Ing. Gh. Clime, Vasile Iasinschi, Vasile Cristescu.

Avocații Ion I. Moța, Ilie Gârneață, Ion Banea, Vasile Marin, Radu Budișteanu, Lizeta Cheorghiu, Al. Constant, Mile Lefter, Hențescu, Popescu-Buzău, Dumitru Micescu, Nelu Ionescu, Vasiliu Cluj.

Preoții Duminecă Ionescu, Ion Moța dela Orăștie.

Numeroși legionari care au strălucit prin Universități ca de pildă Gh. Furdui, Paul Gălășanu, Puiu Gârcineanu, N. Horodniceanu, Iordache Nicoară, Nicoleta Niculescu, N. Roșulescu, Duiliu Sfințescu, N. Smărăndescu, Ion Victor Vojen.

În problemele comerțului se consulta cu marii angroșiști Bolintineanu, Mociorniță.

Aceștia și mulți alții, prieteni și binevoitori, considerau o datorie de onoare să-l informeze, să-l ajute și să se considere ca făcând parte din luptă.

Așa se explică de ce acest om nu a făcut și nu putea să facă greșeli.

El nu era el, nu era numai Căpitanul sau Conducătorul, ci prin el vorbea vrerea Neamului și el știa și trăia valoarea și povara acestei răspunderi.

Sucesiunea la conducerea Mișcării

Intr'o seară, după înmormântarea lui Ion Moța și Vasile Marin, se aflau la sediu, ca de obicei, mulți legionari cu tot felul de preocupări, sau care treceau să arunce o privire și, măcar pentru o secundă, să-l vadă pe Căpitan. Alții rămâneau până mai târziu când Căpitanul era liber și puteau să mai schimbe cu el câte o vorbă. Când unii rămâneau până seara târziu și Căpitanul era în bună dispoziție și nu prea obosit, atunci împreună cu cei de față cânta cântece legionare. Li plăcea să cânte și de multe ori să conducă corul.

Târziu în seara aceea erau de față, cu fețe îngrijorate, din câți îmi mai aduc aminte: Mihail Polihroniade, Ion Belgea, Profesorul Vasile Cristescu, Iordache Nicoară, Puiu Gârcineanu, Gheorghe Furdui, Nicoleta Nicolescu și alții. Toți comandanți legionari sau cu funcțiuni importante în Mișcare.

Printre altele, la un moment dat, Mihail Polihroniade întrebă pe Căpitan ce părere are despre succesiunea la conducerea Mișcării în cazul când mișei i-ar răpune viața.

— Ce părere aveți voi? Cine ar putea să-l înlocuiască pe Moța?, întreabă Căpitanul.

— Domnul Inginer Gheoghe Clime, spune unul.

— Clime e de o mare credință, dar ține prea mult la mine personal. Nu credeți voi că un șef al Mișcării, în afară de credința în Mișcare și în destinul ce îl construim pentru Neamul Românesc, mai trebuie să aibă: înțelepciune, energie, vitejie, putere de analiză, dragoste nemărginită în tot ce face, bunătate, blândețe, devotament până la moarte, lepădare de sine, calitatea de a atrage oameni și a-i conduce așa cum doresc ei să fie conduși? Apoi o ținută impecabilă și exemplară în orice clipă a vieții lui. Și încă un lucru important: să poată înțelege sufletul omenesc, să aibă putere de a-l modela și ridica la nivelul și rostul pentru care l-a creat Dumnezeu... Clime are multe calități. Le are pe toate, dar... ține prea mult la mine.

— Domnul General Cantacuzino, spune altul.

— Domnul General e ca un părinte al nostru. Ar fi prea grea și prea apăsătoare pe umerii lui o astfel de misiune. El ne-a fost și ne poate fi de mare ajutor... și apoi, nici el nu s'ar putea gândi la o astfel de răspundere.

— Alexandru Cantacuzino, adaugă altul.

— Nici Alecu n'ar putea îndeplini această funcțiune, cu toate calitățile lui extraordinare de a desprețui moartea în bătălie. Alecu e prea impetuos și prea vulcanic. Cu greu s'ar putea adapta la pasul armonios al dragostei și profundeii religiozități pe care trebuie să meargă Mișcarea, mai ales acum după jertfa lui Moța. Alecu e un viteaz. De-acum țara vrea să vadă și sfinți, dacă se poate.

S'au pomenit, apoi, pe rând, numele Profesorului Nae Ionescu Vasile Iasinschi, Ilie Gârneată, Radu Mironovici, Vasile Christescu și ale altora. Cam așa a durat această discuție. Într'un târziu, după un moment de liniște, Căpitanul adaugă: Numele lui Ion Banea nu l-aș pomenit nici unul dintre voi. S'a făcut tăcere de câteva minute și apoi Căpitanul a continuat: Banea a trăit cu mine mai bine de doi ani la Căminul dela Râpa Galbenă din Iași. A trăit toate frământările noastre dela începutul Mișcării. Are o minte și o inteligență sfredelitoare, bun organizator, cu dragoste pentru toți, și cu calitățile enumerate mai înainte. El s'a născut cu aceste calități. Astăzi este șeful Ardealului. Face tot ce crede că e bine și nu mai are nevoie de sfaturile mele. E un legionar complect și desăvârșit. Până acum nu a greșit niciodată, nici cu gândul, nici cu fapta. E de un mare echilibru intelectual și sufletesc, educator cu o mare viziune a viitorului. Ardealul se leagă astăzi de el și de numele pe care îl poartă ca legionar.

— Dar dacă și Banea o să fie ucis? spune altul.

Căpitanul, cu fruntea plecată și cu brațele pe masa de lucru, răspunde fără ezitare: Dacă nici Banea nu trăește, atunci legionarii să se strângă în jurul Văcăreștenilor care împreună să conducă Mișcarea, ascultând de sfatul înțelept al lui Ilie Gârneată.

Generalul Cantacuzino Grănicerul

De când l-a cunoscut pe Căpitan și până când a murit, a jucat un rol de mare importanță în Mișcarea Legionară. A fost zi de zi alături de tineret.

Erou al primului război mondial, decorat cu ordinul "Mihai Viteazul" și cu decorații străine, descendent din familia Domnitorilor Cantacuzino, viteaz, drept, necruțător cu dușmanii pe care îi însemna cu sabia, patriot și bun creștin, s'a legat de Căpitan și de generația tânără. A participat la toate evenimentele importante între anii 1933-1937. Indată după procesul cu Duca și-a pus casa la dispoziția Mișcării, păstrând pentru el numai o aripă mică ocupată înainte de servitori. A participat la toate alegerile generale, a fost Președinte al Partidului Total pentru Țară, ramura politică a Mișcării Legionare, a condus echipa în Spania și a readus trupurile lui Moța și Marin. Generalul făcea parte din așa zisa "artilerie grea" a Căpitanului. Vocea lui era auzită și temută până la Palat.

Prima dată l-am întâlnit în 10 Decembrie 1933, când țara suferea sub teroarea guvernului liberal cu Duca la putere. Garda de Fier fusese dizolvată pentru a doua oară. În după amiaza acelei zile, împreună cu alți studenți, ne-am dus în delegație la locuința lui, care era numai la câțiva pași de Căminul Studenților în Medicină, unde se pregătea o manifestație de protest împotriva Guvernului.

De statură mijlocie, cu barbă albă până la piept, cu monoclu la ochiul drept, în uniformă de general în rezervă, ne-a însoțit la adunare. În fața miilor de studenți a spus: "Să nu creadă guvernul liberal că tineretul acestei țări poate fi dizolvat așa cum dizolvi o bucată de zahăr într'un pahar cu apă. O să le arătăm că nicio măsură de forță

nu ne intimidează. Pornim încolonați către statuia lui Mihai Viteazul să le arătăm că suntem în viață”. A pornit în fruntea coloanelor. La statuia lui Mihai Viteazul a vorbit încă odată. Poliția și jandarmii au stat retrași. Le-a fost teamă să se apropie de Generalul Cantacuzino.

Cu toată vârsta înaintată, se simțea fericit și părea tânăr în mijlocul legionarilor. În anul 1937, când boala l-a legat la pat, l-am văzut în fiecare dimineață. Voia să știe tot ce se întâmpla alături în biroul Căpitanului. Se bucura de toate bucuriile noastre. Suferea și ascundea durerea. Era vizitat numai de câțiva prieteni și de Căpitan. Când a simțit că zilele îi sunt numărate și că boala nu mai poate fi vindecată, într-o dimineață îi spune Căpitanului: “Să-mi fie scos stomacul! Nu merită să fie îngropat cu onoruri militare și legionare că prea mult m'a chinuit! Imi pare rău că nu trăesc să văd biruinta”.

La 10 Octombrie 1937 a murit. A fost înmormântat cu toată cinstea și onorurile la cimitirul Belu, în vârstă de 67 de ani.

Avocatul Rosenthal

Cu ocazia morții Generalului Cantacuzino s'a dat în gazete un mic comunicat prin care se anunța că personalitățile și prietenii care au avut relații personale cu Generalul pot trece pe la sediu să semneze în cartea de aur. Printre primii a fost și Avocatul Rosenthal, conducător al Evreilor din România, fost avocat al României la Haga și pe vremuri avocat al Generalului Canacuzino. Căpitanul, ținând seama de faptul că prima pagină nu avea încă nici semnătura sa și nici a familiei Generalului, mi-a dat dispoziția să-i comunic lui Rosenthal să vie după ora 2 după amiază. A venit. L-am primit cu toată eleganța și amabilitatea. A semnat pe pagina a doua. M'a întrebat dacă Dl Codreanu e în clădire că ar dori să-i prezinte personal condoleanțe. Din fericire Căpitanul nu era. A plecat Rosenthal mulțumit de primirea făcută și pentru cinstea pe care a avut-o să pună piciorul pe pământul Gărzii de Fier. I-am raportat Căpitanului că Rosenthal a fost și a semnat.

«Nu voiam ca semnătura mea și a lui să apară pe aceeași pagină. Poate că cineva, odată, ar fi folosit semnăturile pentru cine știe ce combinație politică sau polițienească ori încercare de compromitere a mea, cu semnătura lui Corneliu Zelea Codreanu alături de a lui Rosenthal».

Gazetarii francezi

Înainte alegerilor din toamna anului 1937 au venit la Căpitan doi gazetari francezi dela ziarul “Le Figaro”. Discuțiile au avut loc în limba franceză și au fost mai mult de natură politică. Ei au vizitat țara în lung și'n lat și au avut discuții și întrevederi și cu alte figuri importante din viața publică românească.

Unul dintre ei îl întrebă pe Căpitan de ce nu ia puterea cu forța. Ar fi o problemă foarte simplă deoarece țara întregă, inclusiv armata, ar fi de partea lui. S'ar putea face în câteva ore și fără vărsare de

sânge. În felul acesta s'ar înlătura răul și Camarila dela Palat ce duc țara spre prăpastie.

De pe scaunul din spatele mesei de lucru, într'o ținută de predicator, cu mâinile strânse pe piept și împreunate parcă pentru rugăciune, drept și fără gesturi, le-a spus părerea lui în legătură cu viața publică din România și despre rostul Mișcării Legionare. Le-a amintit că sute de mii sunt alături de el, și ar fi deci posibil ca, pîntr'o lovitură de stat și fără vărsare de sânge, să ia puterea. Dar faptul de a fi la putere nu este pentru el cel mai important lucru. Guverne vin, guverne trec. Pentru noi problema conducerii are un aspect mai adânc, mai esențial și e determinat de procesul schimbării interioare a oamenilor și de conștiința care să asigure permanența și justificarea unei schimbări. O biruință ieftină și fără o linie morală în politică nu are permanență. Nu numai poporul nostru, dar toate popoarele din lume ar trebui să se îndrepte către forța morală pe care să o pună la baza vieții publice. Neamurile trebuie să ajungă la conștiința că toate faptele și acțiunile lor trebuie să meargă pe drumul și voia lui Dumnezeu-Creatorul. El a dat oamenilor și popoarelor opțiunea de a se înălța sau de a se prăbuși. Și apoi, practic, o victorie legionară în România lipsită de elită de conducători, încălziți de idealul sfânt al unei misiuni, n'ar avea nici o valoare. S'ar prăbuși a doua zi. Eu aștept acel proces de desăvârșire în sufletul legionarilor și al Neamului care să asigure permanența unei victorii și care să poată, mai târziu, să fie luată ca exemplu și de alte neamuri.

O parte din aceste discuții au apărut după aceea în ziarul "Le Figaro" din Paris.

Căpitanul și Iuliu Maniu

În toamna anului 1937 și înainte de alegerile generale care se țineau în luna Decembrie, era la putere partidul liberal cu George Tătărăscu, prim ministru. Căpitanul ducea tratative cu partidul Național-Țărănesc, Iuliu Maniu, și cu partidul lui George Brătianu, ca să ajungă cu ei la o înțelegere pentru stăvilirea abuzurilor electorale și a violenței pe care o exercita guvernul dela putere în campania electorală.

Cu Iuliu Maniu, o întâlnire directă era dificilă și nu trebuia să fie dată publicității înainte de a se ajunge la un acord. Într'o seară din luna Octombrie îmi dă instrucțiuni cum să-l întâlnesc pe Iuliu Maniu la hotelul Athénée Palace și să-l aduc la întâlnire:

— Intrebuițează ușa din dos a hotelului. Cu un ziar sub brațul drept, intră în sala de mese. Ai să fii observat și, pe aceeași ușă, Domnul Iuliu Maniu o să te urmeze. O să vie singur.

Cu Ilarie am oprit mașina în spate, conform indicațiilor. Afară era întuneric. În grabă Maniu s'a urcat în mașină. După câteva zigzaguri și, convingși că agenții Camarilei sau ai Sguranței nu ne urmăresc, am oprit mașina în spatele sediului din strada Gutenberg, pe cheiul Dâmboviței. La minutul indicat, Căpitanul a eșit pe ușa dela apartamentul Generalului Cantacuzino. S'a urcat în mașină. A stat cu Iuliu Maniu de vorbă timp de aproape două ceasuri, în vreme ce eu cu Ilarie

patrulam, unul pe o parte și altul pe cealaltă parte a străzii. Pe acelaș drum l-am dus pe Maniu la hotel. Pactul de neagresiune se încheiase.

Peste câteva zile Căpitanul a convocat Senatul Capitalei și a comunicat înțelegerea de neagresiune cu Iuliu Maniu și George Brătianu. Pe fețele celor prezenți se citea nedumerirea. Căpitanul le-a spus: "Dacă cineva vă întrebă de ce am făcut acest lucru, să le răspundeți: Dacă nu puteți pricepe acum, o să înțelegeți peste câteva săptămâni".

Alegerile s'au făcut fără violență. Guvernul liberal a căzut dela putere.

Față de Iuliu Maniu, Căpitanul manifestase și altădată atitudini de specială condescendență. Astfel, la 10 Decembrie 1933, Căpitanul ordona Legionarilor prin intermediul Generalului Cantacuzino:

Voturile noastre în număr de peste 200.000 (două sute de mii) le veți împărți după cum urmează, ascultându-mă și această dată fără șovăire:

1. Legionarii din Ardeal vor vota pe Iuliu Maniu.
2. Legionari din Vechiul Regat și celalte regiuni cu Gheorghe Brătianu.
3. În județele în care candidează personal Mareșalul Averescu, îi veți da voturile și vă veți pune la dispoziția sa în orice provincie ar candida.
4. Veți lupta pentru acești trei oameni cu acelaș dor cu care ați fi luptat pentru propria voastră Mișcare. Veți pune în joc toate puterile voastre pentru ca să-i vedeți biruitori, așa cum ați dori să ne vedeți pe noi.

Oamenii aceștia nu au credințele noastre, dar mai bine cu ei, decât cu cei ce s'ar părea că au credințele noastre, dar sunt lipsiți de caracter.

...Tin însă să fac o precizare: cu acești oameni nu m'am întâlnit, n'am vorbit, nu mi-au cerut acest lucru și nici eu nu le-am promis.

În Circulara Nr. 10 din Noembrie 1935, referitoare la raporturile dintre Mișcarea Legionară și *Porunca Vremii*, care într'unul din numerele sale atacase pe Iuliu Maniu, Căpitanul scrie:

...Pentru respectul adevărului să se știe de toți că Dl Maniu atacă nu pe Rege, ci văscul din jurul Său, care omoară pe Rege și nimicește Monarhia românească. M'am simțit umilit când pe pagina I-a eram lăudat eu sau noi, iar pe ultima pagină insultat Dl Iuliu Maniu. Omul acesta pe drept cuvânt poate să ne fiarbă în aceeași oală, în care fierbe *Porunca Vremii*.

Domnul Iuliu Maniu ne este adversar, dar după dogma legionară nu este permis a ne purta fără onoare cu nici un adversar. Cum se poartă sau se va purta el cu noi, e treaba lui. Și vor mai fi fiind și alte chestiuni, în care nu vom fi de acord cu *Porunca Vremii*. De aceea pentru a nu lovi totuș într'o foaie care, deși nefiind a noastră, e românească cel puțin jumătate din ea, deviza noastră este: "Citiți cu toții *Porunca Vremii*, dar nu credeți tot ce se scrie în ea".

Cu ocazia unui articol din *Buna Vestire* despre Iuliu Maniu, Căpitanul revine asupra problemei raporturilor dintre acest ziar și Mișcarea Legionară, emițând și următoarele păreri despre Iuliu Maniu în Circulara Nr. 62 din 4 Martie 1937:

...Noi credem că Iuliu Maniu e un om corect, de ținută morală într'o țară care moare în fiecare zi din lipsă de ținută morală și de corectitudine interioară. Că pentru această ținută împotriva lui se unelțește, după cum se unelțește ceas cu ceas și în contra tineretului. Cerem: să ni se dea măcar dreptul de a ne respecta acei care, nefiind din aceleași tabere de păreri, simțim pe carnea noastră sulilele acelorași uneltitori.

La 14 Decembrie 1937 apare un protest public cu următorul conținut semnat de Corneliu Zelea Codreanu:

Duminică s'au ținut în țară, Capitală și la Radio, zeci de discursuri, toate lovind în Iuliu Maniu, în timp ce el a fost împiedicat, cu gaze lacrimogene, de a vorbi.

A ataca din 10 părți un om — orice păreri ar avea el — punându-i în sarcină mai mult decât merita, și în același timp interzicându-i a se apăra, este un act de lașitate care înalță pe cel atacat și înjosește pe toți atacatorii lui.

Dacă prin ilegalități cineva mai poate birui, lașitatea n'a ridicat nici odată biruitori.

Cei ce uzează de ea sunt condamnați la înfrângere.

În 1938, la procesul cu Nicolae Iorga, Iuliu Maniu era martor pentru Corneliu Codreanu. La întrebarea procurorului: "Credeți, domnule Maniu, că inculpatul Corneliu Codreanu a încercat să vândă țara Nemților și poate fi considerat trădător?", Iuliu Maniu s'a ridicat din scaun, s'a dus la Corneliu Codreanu și s'a adresat Consiliului de Războiu: "Fosful Prim-Ministru al României n'a dat și nu ar putea da mâna cu un trădător de neam". I-a întins mâna Căpitanului. Gestul lui a intrat în istorie.

Amintiri dela procesul cu Iorga

Simțind că va începe prigoana, Căpitanul ne-a dat ordin să înstrăinăm toată arhiva dela sediu, pentruca, în caz de arestări și percheziții, poliția să nu poată găsi arhiva sau să poată strecura în ea scrisori sau manifeste incendiare ce ar fi putut servi dușmanilor ca material senzațional prin care să încerce a compromite linia de înaltă ținută morală a Mișcării Legionare.

Am împachetat arhiva personală și am dus-o în apartamentul unui general pensionar care locuia pe calea Victoriei. Căpitanul a fost arestat la 17 Aprilie 1938, în timpul nopții, dela Casa Verde și dus la Consiliul de Războiu.

În aceiași zi Neculae Iorga a scris un articol în *Neamul Românesc* (gazeta lui) prin care cerea ca procesul să fie judecat cât mai liber de către Consiliul de Războiu și toți avocații, care doresc, să nu fie împiedecați de a se înscrie ca apărători pentru Codreanu. Bazată, poate, pe acest articol, în aceiași seară, avocata Lizeta Gheorghiu îmi trimite vorbă, unde stăteam ascuns, ca a doua zi să mă înscriu și eu ca apărător și, în felul acesta, să pot ajunge la Căpitan care avea nevoie de mine.

După câteva ezitări și suspiciuni, Procurorul Zeciu (maior la vremea aceea) m'a trecut pe lista apărătorilor. Apoi m'am dus în camera unde Căpitanul se sfătuia cu avocații. M'a întrebat ce-i pe afară, cine a fost arestat, cine mai e liber, etc. M'a rugat să-i aduc cât mai repede posibil din arhivă o broșură semnată de un avocat din părțile Teleormanului, Rădulescu Tanir, care preconiza formarea unui stat național-socialist în România. În dosarul procesului se afla această broșură, dar lipsea numele autorului. Acuzarea punea această broșură în seama Căpitanului și alega că are legături cu Hitler. Am adus-o.

Cu o voce pe șoptite, pentrucă în cameră erau microfoane ascunse, mi-a spus să mă duc la generalul Coroamă, care în acea vreme era

Comandantul Gărzii la Palatul Regal, și să-i spun că ar dori să-l aibă ca martor de caracter în proces, dacă se poate, și dacă vrea să vie. "Chiar dacă Regele o să facă spume la gură când o să audă, spune-i lui Corneliu să mă pună pe listă. Am să viu". Apoi a adăugat: "Cum să nu viu? Doar Corneliu mi-a botezat copilul la Iași".

Prezența Generalului Coroamă, omul care îl apăra pe Rege, însemna o mare lovitură dată dușmanilor și în special lui Iorga.

Printre apărători, ca martor a fost și Iuliu Maniu. Și el era lovit de aceeași dușmani care voiau acum să-l condamne pe Căpitan. Înainte de a pleca eu, Avocații Lizeta Gheorghiu, Nisipeanu și Vlaso Mircea îmi șoptesc că s'ar putea să fiu arestat când ies în stradă. Eu i-am raportat Căpitanului ce s'ar putea întâmpla: "De nu te arestează acum, ascunde-te. O să-ți trimit eu vorbă prin Lizeta dacă mai am nevoie de ceva".

Atunci l-am văzut pentru ultima dată în viață. La poartă am fost arestat și dus la Prefectura de Poliție, unde, după formalitățile obișnuite, am fost coborât în pivnița cea mai de jos. Acolo am întâlnit vreo 25 de camarazi, legionari și legionare, arestați și ei. Printre ei era și Valeriu Cârdu.

Stăteam jos pe ciment, rezemați de peretele umed și ne întrebam ce se va întâmpla cu Căpitanul.

Către miezul nopții un polițist mă strigă pe nume și mă cheamă cu el. Bietul Valeriu Cârdu m'a îmbrățișat și mi-a zis cu lacrimi în ochi: "Noi poate mai scăpăm, poate ne vor duce prin lagăre, pe tine însă or să te schingiuiască și te vor omori".

M'a dus în camera comisarului Dumitrescu, care, fără multe formalități, mi-a arătat o hârtie, un fel de declarație bătută la mașină: "Subsemnatul Avocat Stelian Stănicel declar că am să respect Constituția și legile în vigoare și că nu am să mă angajez în acțiuni contrare legilor". Am semnat-o imediat. Nu era nimic compromițător. Mă gândeam că poate e o cursă. Că poate ar fi și o intervenție a lui Iorga care ar fi aflat de arestările avocaților. Comisarul Dumitrescu mi-a spus că sunt liber. Am plecat și nu credeam. Numai când am ajuns pe Calea Victoriei, în fața porților, mi-am dat seama că sunt liber. Am luat un taxi. Am schimbat și altele până mi-am dat seama că nu mai pot fi urmărit. Am trezit-o binișor pe mama, în noaptea aceea, mi-am luat rămas bun și am dispărut. Am stat ascuns prin casele prietenilor până în 15 Decembrie 1938, când am trecut în Polonia împreună cu Inginerul Niculae Horodniceanu și preotul Dumitrescu-Borșa cu ajutorul Locotentului Gelu Dragomir și al lui Miti Dumitrescu. Am trecut prin apa Ceremușului în noaptea de 15 Decembrie la kilometrul 6 din dreptul satului Ispas.

CAPITANUL

Salut pe cei ce merg
spre marea biruință
legionară. Corneliu Z. Coșbuc
1938

PORTRETUL CĂPITANULUI

Era un bărbat frumos, înalt, drept, construit armonios, cu părul castaniu și ondulat care-i cădea câteodată pe frunte. Avea ochi albaștri verzui, pătrunzători, din care radiau raze puternice și strălucitoare de noblețe sufletească.

Fără îndoială că era un om bun, corect, cinstit, uman și plin de dragoste pentru toți din jurul său. Era de o credință și convingere nestrămutată în misiunea pe care o avea de împlinit. Corectitudinea lui mergea atât de departe că se împletea cu virtutea onoarei pe care o aplica cu o mare severitate nu numai față de el, și de ai lui, dar și față de dușman: "mai bine să cazi pe drumul onoarei decât să învingi prin mișelie", spunea adeseori.

Era de o mare și înaltă judecată. Impreuna judecata cu strategia unui mare conducător de armată pe câmpul de bătălie și cu mare abilitate de execuție pe care greu o poți găsi într'o singură persoană. Toate calitățile acestea se împreunau armonios și natural în persoana lui. După ce-l cunoșteai mai îndeaproape, ușor puteai să-ți dai seama că stai în fața unui om ca toți oamenii, dar și în fața unui uriaș care întrece dimensiunile unei plămăde omenești.

Era frumos și atrăgător. Pasul îi era greoi, gesturile stăpânite și vorba cumpătată chiar și când nouri de furtună apăsau deasupra lui. Când dușmanii loveau în el, fără ca el să poată răspunde, îi scăpărau ochii de mânie și singura reacțiune era: "pe acești pigmei nu-i vom ierta niciodată".

Avea în el un magnetism din orbita căreia nu te mai puteai elibera. De mergea pe jos, lumea se lua după el. În tramvai, sau pe stradă, șoptea unul altuia: "Asta e Corneliu Z. Codreanu".

Judeca cu o repeziciune uimitoare. Analiza orice situație până în cele mai mici amănunte. Voia să știe tot ce se petrece. Ii plăcea să fie bine informat și din surse sigure. Cel care îi dădea o informație trebuia să răspundă așa zis "cu capul" de exactitatea ei. Nu permitea șoapta la ureche și era aspru cu cei care lansau svonuri sau inventau neadevăruri. Când lua o hotărâre, sau judeca o situație, trebuia să fie infor-

mat la maximum și se consulta și cu alții ca să le audă părerea. Era pe pământ și parcă nu era. Intreaga lui ființă ardea ca o flăcără ce mistuia în interior probleme și gânduri greu de descifrat, dar așa de naturale pentru cel care înțelegea misiunea lui pe pământ. Naturalul și supranaturalul se oglindeau în întreaga lui ființă. Era om și împărat. Flăcările mistice din privirea lui dădeau legionarilor arme sufletești nebănuite care se înălțau până la devotament și sacrificiu.

Era un realist. Stia că drumul regenerării morale a unei generații nu se poate parcurge peste noapte. O biruință nu se poate câștiga din victorii ieftine, ci numai din răbdare, educație și sacrificii de individ, de neam și de durată.

Se stăpâna cu o ușurință naturală dela orice exces. Nu fuma decât seara târziu câte o țigară și numai după ce mânca. În taberele de muncă îi sfătuia pe legionari să nu fumeze înainte de dejun. Postea Miercurea și Vinerea. Câte odată post negru. Nu mânca nimic până după apusul soarelui.

Era sărac și trăia în lipsuri franciscane. Pre vremea când la Iași făcea avocatură și mai câștiga un ban îl dădea pentru lupta națională sau ajuta pe cei lipsiți. Când trecea pe lângă un cerșetor și nu avea un ban în buzunar, ruga pe altul care era cu el, să dea ceva de milă cerșetorului.

Soția lui era modestă și se mulțumea cu foarte puțin. Costumul național sau câte un costum de haine civile erau dăruite de prieteni. Hainele pe care le-a avut în Franța, la studii, le-a păstrat și purtat ani de-a rândul. În timp ce se construia Casa Verde din Bucureștii Noi, avea un bordei, sub pământ, unde dormea. Când construcția a fost gata, i s'a dat un apartament. A fost prima dată când a avut, împreună cu soția, o casă. Toată viața a trăit în casa părintească dela Huși, sau cu chirie și pe la prieteni.

Odată instalat în locuința permanentă la Casa Verde, iar distanța fiind prea mare cu tramwaiul sau cu autobuzul, până la sediul din strada Gutenberg, Ionel Moța a făcut o colecție să-i cumpere un automobil pentru economie de timp și pentru siguranța personală ca să nu fie ucis de agenții plătiți de Camarilă. După multe ezitări a acceptat să i se cumpere automobilul: "dar să nu fie marcă germană (era Hitler la putere) nici marcă italiană (era Mussolini la putere) ci marcă franceză, dacă se poate". La vremea aceea era în Franța, la putere, Leon Blum, un socialist. "Nimeni nu o să creadă că Leon Blum mi-a făcut-o cadou", a adăugat Căpitanul. S'a cumpărat un Renault francez, iar Corpul Muncitorilor l-a dat pe Ilarie să-i fie șofer permanent. Cu mașina se deplasa repede oriunde era nevoie, în București, sau pe întreg cuprinsul țării.

Era acuzat de partidele politice și de dușmani că e în slujba lui Hitler și că vrea să vândă țara hitleriștilor. Flondor îi era prieten și comandant legionar. El avea la palat un frate ca șef al protocolului. Odată vine grăbit la sediu și i spune Căpitanului că Mareșalul Göring se află la vânătoare în Bucovina și că ar fi bine să meargă să stea de vorbă cu el. "Ce să vorbesc cu el? N' am nimic de discutat". Si nu s'a dus.

Altă dată Flondor îl sfătuește că ar fi bine să semneze registrul de audiențe la Palat și chiar să ceară audiență Regelui. Iar în ziua când se va fixa audiența, el, Flondor, o să-i aducă fracul în care să se îmbrace.

“Eu nu merg să semnez registrul de audiențe. N’am ce să-i cer Regelui. Nu vreau să fiu ministru, nici nu vreau să mi se dea puterea. Dacă însă Regele mă chiamă, atunci mă duc, și am să mă îmbrac în costum, național, îi place sau nu-i place.”

Mai târziu explica celor care au auzit de această întâmplare motivele pentru care nu cere audiență: “De mă duc, înseamnă că vreau ceva. Dar eu nu vreau nimic. Vreau numai să fiu lăsat în pace. De cer audiență, mă va întreba ce vreau? Dacă mă chiamă, atunci întreb eu de ce m’a chemat și ce vrea dela mine? De va fi să vorbesc cu Palatul vreodată, eu nu pot să vorbesc în numele meu. O să vorbesc în numele generației noastre și al Neamului întreg și atunci țara întreagă o să știe ce am vorbit”.

Când mergea la biserică, se ruga. Tot timpul slujbei stătea drept, ca o lumânare, fără să se miște. Tinuta lui dădea majestate și umelea de slavă serviciul divin. Când era apăsător de probleme spunea Nicoletei și celorlalți dela sediu: “Mergeți voi și vă rugați. Poate rugăciunile voastre sunt mai puternice decât ale mele. Rugați-vă și pentru mine”.

Vorbea frumos chiar și cu cei pe care îi știa că-l dușmănesc de moarte. Ii ierta, pentru că ura lor era de natură omenească, scuzabilă. Stia că el vine cu o lume nouă, de cinste și corectitudine, în viața socială și politică a țării. Mulți dintre ei se temeau de el, iar alții îl respectau fără mărturisire.

Pe dușmanii necinstiți sufletește îi numia de multe ori: mișei, pigmei, pezevenghi. “Pe aceștia nu trebuie să-i uităm niciodată... Ei nu merită să se bucure de bucuria Poporului Român atunci când va veni ziua biruinței”.

Când a simțit că Primul Ministru Gheorghe Tătăărăscu îi pregătea asasinarea și lansa ideea că “mistrețul rănit trebuie ucis căci, altfel, devine periculos”, răspunsul momentan al Căpitanului a fost: “Pe aceștia nici în groapă nu trebuie să-i iertăm”.

Iată unele caracterizări formulate de câteva mari personalități legionare: PUIU GÂRCINEANU, ION BANEĂ, IORDACHE NICOARA și GH. RĂDOVEANU.

Așa l-a caracterizat Puiu Gârcineanu pe Căpitan:

Acest om este un cerebral și sentimental totodată. Este rațional și mistic. E bun și dur. Bland și implacabil, voluntar și suav, orgolios și modest, tenace fără să fie rigid, idealist fără să fie utopic, vizionar al potențelor latente ale Poporului Român. De înaltă energie spirituală și de extraordinară forță fizică. Pedagog și conducător, răbdător și prudent, deși de un temperament tumultuos, liber de pofte personale, predestinat a conduce mulțimile. Era un organizator obsedat de imperative spirituale, în marea lui putere de dragoste pentru ceilalți oameni, pentru toate făpturile lui Dumnezeu, pentru animale și insecte, pentru culorile câmpului, pentru florile și păsările lui Dumnezeu. Nesfârșita lui bunătate față de copii și umili. Cum credem că nimic mare nu s’a făcut în lume fără dragoste, fără îndoială că el era cel chemat la redeșteptarea Neamului Românesc.

Iar Ion Banea scria în 13 Martie 1936:

Căpitanul! Este o piatră de hotar; o graniță. Sabie întinsă între două lumi. Una veche, pe care o înfruntă cu bărbăție, distrugând-o; alta nouă, pe care o crează, îi dă viață, o chiamă la lumină.

Figura lui în cuprinsul mișcării naționale, dela război încoace, apare ca o *linie de foc*, în jurul căreia se rotesc toate evenimentele mari. El a fost conducătorul și animatorul. Totdeauna pe poziția cea mai înaltă a frontului de luptă, plin de credință și hotărâre, niciodată șovăielnic sau fugind de răspundere.

Viața lui se îmbină cu lupta și mișcarea națională, până într'atăta, încât nu mai rămâne nimic vieții, confundându-se totul într'o continuă și mare acțiune în slujba intereselor Nației. Predestinat la jertfe, a trăit intens și șubucimat. Existența i-a fost plină de fapte și pândită de primejdii. A atins culmi, cum rar i-a fost dat cuiva să dorească, și a coborât adâncuri, din care numai puterea lui Dumnezeu, în care credea așa le tare, l-a scăpat. A cunoscut perspectiva muncii silnice pe viață și măreția solidarității Neamului Românesc cu faptele lui. I-au ros sănătatea asprele zile de închisoare și i-au dat fiori de viață clipele mari, când îl înconjurau zeci de mii de oameni.

A mers de mână cu vremea, primind cu zâmbetul pe buze și batjocurile și laudele.

Iubitor al luptei, vitejiei i-a închinat tot rostul. S'a dat tot Mișcării, dar el n'a cerut nimic. Il doreau dușmanii răpus și el tot mai tare s'a înălțat.

Căpitanul: Gând, hotărâre, acțiune, vitejie, viață.

Iordache Nicoară (Comandant legionar, care a primit moartea în fața mitralierei pentru Codreanu) scria:

Si și-a realizat omul acela, coborât din munte, viața lui românească, adânc, cu o frumusețe și cu o autenticitate care a pus pecete pe veacul lui. Si a izbutit, zugrăvind pe scut un Arhanghel, după ingenuncheri prelungi pe lespelele bisericilor și ale temnițelor, după jertfe și schingiuri. A izbutit să strângă, cu brațele și ochii lui, vrerea tânără a Neamului, să-i sape albie adâncă și s'o lase să curgă clocotind, prin veacuri, până azi.

Iar Gheorghe Racoveanu, emerit teolog și elev al savantului Profesor de Logică și Filosofie, Nae Ionescu, scria:

Corneliu Codreanu nu era un predicator; nu era profesor de educație creștină; nu era dascăl de pedagogie. Ci era învățătorul, organizatorul, călăuzitorul. El învăța, organiza, conducea. Marele nostru Eminescu n'a avut numai intuiții geniale, ci și darul de a formula pregnant adevăruri din care ne hrănim noi astăzi. Corneliu Codreanu n'a avut numai darul de a intui și de a formula. Ci a avut și puterea de a organiza; a avut capacitatea de a prelucra materialul uman existent. Il distingea, fără îndoială, marele lui simț pentru real. Dar peste aceasta era el o putere care topia zgura ticăloșiei omenești, gonea boarea leneviei, pregătea sufletele spre fapta eroică, spre totala jertfă de sine. În această putere, în acest dar excepțional sta valoarea lui. Aici, extraordinarul lui prestigiu. Corneliu Codreanu n'a izbutit numai să pună pe picioare — în pofida tuturor adversităților imaginabile — o mișcare de mari proporții.

Corneliu Codreanu a transformat oamenii: le-a îmbrăcat sufletul în haină de nuntă. Într'o țară și într'o vreme în care lipsa de onoare, jaful de sus și desfrâul erau la ele acasă, Corneliu Codreanu a așezat pe soclu

onoarea ca virtute de sine stătătoare, a făcut din corectitudine și din cinste suflească condiția primordială a vieții împreună, iar din austeritatea moravurilor blazonul luptătorilor lui. Iară cununa acestor virtuți era credința în Isus Hristos. Aceste virtuți el nu le-a predicat. Le-a dat trup. Iată de ce Neamul Românilor vedea în el călăuză, capul, căpetenia, căpitanul său. Decapitându-l, șclerații dela 1938 au decapitat Națiunea.

Făcând această afirmație nu mă gândesc la rostul pe care Corneliu Codreanu l-ar fi avut în stăvilirea puhoiului dela Răsărit, ori în schimbarea profilului politicii europene. Ocupația rusească se va curma odată cu înfrângerea Rusiei Sovietice, înfrângere în care credem cu tărie. Dar cu alungarea Rușilor, procesul de vindecare a nației nu s'a sfârșit. Pentru vremea de după liberare, Nația va avea nevoie tocmai de educatorul, de omul extraordinar pe care ea îl dăduse și pe care nu-l mai poate da decât la intervale de secole; de Corneliu Codreanu, cel ucis "pro populo".

Știm că Nae Ionescu, care a înțeles toată adâncimea operei lui Corneliu Codreanu și care a simțit chemarea lui, a spus — pe când încă trăia Codreanu — că minunea înfăptuită de acesta e atât de mare că de-acum îl depășește și pe el. Iară după omorire ne-a învățat că cea mai rodnică răzbunare a lui Corneliu Codreanu este înfăptuirea vrierii lui.

Ucenicii și prietenii lui Corneliu Codreanu au datoria de onoare să nu trădeze opera lui.

Dar Codreanu nu mai este. Si Codreanu nu mai poate fi înlocuit de nimeni. Iată de ce, prin decapitarea dela 1938, Nația Românească a rămas săracă.

Dar Dumnezeu îndurărilor va face cu ea semn spre bine. Căci păcatul nu l-a săvârșit Națiunea. Ci dușmanii ei de moarte.

Incheiere

Si acum, la sfârșitul acestor rânduri, rugăciunea mea:

Naște, Doamne, din pământul românesc încă un Căpitan care să ridice Crucea doborâtă la pământ, să refacă istoria străbună, să ștergă lacrimile și suferințele cu mâna lui, să vindece rănilor trupești și sufletești pricinuite de cei fără Dumnezeu și să deschidă drum luminos către tronul Împărăției Tale Neamului nostru Românesc și să facă din țara noastră "o țară frumoasă ca Soarele Sfânt de pe Cer, bogată, puternică și temătoare de Dumnezeu", așa cum au visat-o Ion Moța și Căpitanul.

În anul Domnului 1977 Căpitanul ar fi împlinit 78 de ani. În 1938, la vârsta de 39 de ani, a fost ucis, prin strangulare și împușcare, de oamenii lui Carol II-lea, călău fiind Primul Ministru Armand Călinescu.

Despre Căpitan și Mișcare s'a scris mult și în mai multe limbi. Cine este interesat să cunoască această vastă literatură o poate găsi la librăriile mari din lume, la bibliotecile străine și în special la Biblioteca Română din Freiburg-Germania.

